

PERUSSUOMALAISET RP

LAUSUNTO METROPOLIALUEEN ESISELVITYKSESTÄ 28.2.2013 ”METROPOLI MEILLE KAIKILLE - SELVITYSHENKILÖIDEN SUOSITUS JA EHDOTUKSET”

SISÄLLYS

I LUKU

YHTEENVETO: PERUSSUOMALAISET RP:N LAUSUNTO METROPOLIALUEEN ESISELVITYKSESTÄ 28.2.2013 ”METROPOLI MEILLE KAIKILLE - SELVITYSHENKILÖIDEN SUOSITUS JA EHDOTUKSET”	2
--	---

II LUKU

YKSITYISKOHTAINEN ARVIO METROPOLIALUEEN ESISELVITYKSESTÄ.....	4
1 YHTEENVETO	4
2 ESISELVITYKSEN LÄHTÖKOHTA, TAVOITE JA TAUSTA	4
3 METROPOLIALUEEN ERITYISPIIRTEET JA MUUTOSPAINTEET	6
4 METROPOLIALUEEN KUNTIEN PALVELUT, TALOUS JA HALLINTO	15
5 METROPOLIALUEEN MAHDOLLISET RAKENNEMUUTOKSET.....	23
6 KUNTIEN KUULEMINEN ESISELVITYKSESSÄ.....	28
7 KUNTAJAKOSELVITYSALUEIDEN JA METROPOLIHALLINNON VAIHTOEHDOT...	28
8 SELVITYSHENKILÖIDEN SUOSITUS	33
III LIITTEET	35

LIITE 1 ITSENÄISTEN KUNTIEN ELINVOIMAINEN METROPOLI
Perussuomalainen vaihtoehto (pdf)

LIITE 2 Helsingin ja Uudenmaan piirin Perussuomalaisten metropolilausunto 10.03.2013 (pdf)

LIITE 3 Perussuomalaiset rp:n metropolialueen valtuutettujen ryhmäkokous 17.04.2013
METROPOLIALUEEN PERUSSUOMALAISET VALTUUTETUT TYRMÄÄVÄT
KUNTIEN PAKKOLIITOKSIIN PERUSTUVAN METROPOLIHALLINNON (pdf)

I LUKU

YHTEENVETO: PERUSSUOMALAISET RP:N LAUSUNTO METROPOLIALUEEN ESISELVITYKSESTÄ 28.2.2013 “METROPOLI MEILLE KAIKILLE - SELVITYSHENKILÖIDEN SUOSITUS JA EHDOTUKSET”

Selvityshenkilöiden tehtävänä oli selvittää metropolialueen keskeiset muospaineet sekä vaihtoehdot rakenteiden uudistamiseksi paineiden hallinnan vuoksi. Selvityksen perusteella tuli löytää toimivat kuntajaon selvitysalueet ja metropolihallinnon vaihtoehdot, joilla voidaan merkittävästi eheyttää seudun yhdyskuntarakennetta sekä vastata väestönkasvun ja työvoiman tuleviin tarpeisiin.

Esiselvitys nostaa harkittavaksi kolme vaihtoehtoa metropoliratkaisuksi:

Vaihtoehto 1: Kaksi suurkuntaa ja kuntien sopimusperustainen yhteistyö.

Vaihtoehto 2: Neljä suurta kuntaa ja lakisääteinen ylikunnallinen metropolihallinto

Vaihtoehto 3: Enemmän kuin neljä kuntaa ja lakisääteinen erittäin vahva ylikunnallinen metropolihallinto.

Esiselvitys perustelee kuntaliitosten ja lakisääteisen metropolihallinnon tarvetta seudun kansainvälisen kilpailukyvyyn turvaamisella, maahanmuuton lisääntymisellä ja segregaaion ehkäisemisellä. Lisäksi esiselvitys viittaa Kataisen hallituksen linjauksiin, joissa kuntaliitokset ja seutuhallinnon perustaminen on asetettu tavoitteiksi.

Perussuomalaiset katsovat, että esiselvitys epäonnistuu pyrkimyksessään perustella kuntaliitokset ja lakisääteisen metropolihallinnon. Esiselvityksessä ei osoiteta, että kuntalaisten hyvinvointi ja vaikutusmahdollisuudet tai seudun kilpailukyky ja sosiaalinen eheys olisivat kärsineet nykyisestä kunnallisesta itsehallinnosta. Esiselvityksessä ei myöskään osoiteta, että selvityksen metropolikriteereiksi kutsumissa kysymyksissä voitaisiin saavuttaa parannuksia ehdotetuilla kuntien itsemääräämisoikeutta kaventavilla metropolivaihtoehdoilla. Lisäksi esiselvityksen perustelut sisältävät ristiriitaisuuksia, jotka merkittävästi heikentävät esiselvityksen suositusten painoarvoa.

Perussuomalaiset toteavat, että esiselvitys osoittaa selvityshenkilöiden suosittelman metropoliratkaisun todelliseksi syyksi Kataisen hallituksen metropolialueen osalta linjaamat kuntauudistustavoitteet. Esiselvityksen lopputulos on ennalta asetettujen poliittisten tavoitteiden sanelema. Selvityksen perusteella ei ole syytä muuttaa metropolin kuntarakennetta tai lisätä seutuhallintoa lainsäädäntötoimilla jos seudun kunnat sitä vastustavat. Viittaamme tämän lausunnon seuraavaan lukuun, jossa esitetään yksityiskohtainen arvio esiselvityksestä.

Yhteenvetona näkemyksestään metropoliratkaisuun perussuomalaiset toteavat, että metropolialue on vuosikymmeniä muodostanut kansainvälisesti kilpailukykyisen ja yhtenäisen työssäkäynti-, asumis- ja vapaa-ajanviettoalueen. Se on kunnallisen itsehallinnon ja kansanvallan suuri saavutus. Hallituksen asettamien selvityshenkilöiden ehdotukset murentaisivat tätä kansanvaltaista hallintorakennetta. Esiselvityksessä ei myöskään ole esitetty laskelmia ehdotettujen metropolivaihtoehtojen taloudellisista hyödyistä. Siksi Perussuomalaiset eivät hyväksy selvityshenkilöiden ehdotuksia.

Selvityshenkilöiden suunnitelma sisältää vieraskielisen väestön osuuden huomattavan nousun. Tämä vaarantaa metropolin eheyden. Yhteinen kieli on perustava yhteisöä koossa pitävä side. Jos tätä sidettä ei ole, yhteisön segregatio on väistämätön. Metropolin yhteisen kielen tulee olla kansalliskieli.

Kielen ohella koti on toinen eheän yhteisön kulmakivi. Nyt valtion asuntorahoitus on ohjattu paisuttamaan markkinavuokria perivien niin sanottujen yleishyödyllisten kiinteistösjoittajien voittoja. Valtion asuntopolitiikan seurauksena metropolialueella on huutava pula kohtuuhintaisista kodeista.

Metropolialueen kunnallinen itsehallinto on kehittynyt satoja vuosia sitten kärjäkivillä alkaneesta kansanvaltaisen paikallishallinnon perinteestä. Perussuomalaiset eivät hyväksy tämän kansanvaltaisen perinteen yhtäkkistä katkaisemista kiireessä voimaansaatuilla pakkolaeilla. Niiden sijaan Perussuomalaiset ehdottavat kuntien ja valtion välisten neuvottelujen käynnistämistä vapaaehtoisten kuntaliitosten ja sopimusperustaisen metropolihallinnon edellytysten selvittämiseksi.

Perussuomalaiset kannattavat metropolialueen ja sen palvelujen kehittämistä kuntien sopimusyhteistyön puitteissa luotavan metropolihallinnon kautta. Tätä uutta sopimusperustaista seudullista hallintoa Perussuomalaiset kutsuvat Metropolivaltuuskunnaksi. Tämän lausunnon liitteessä ”Itsenäisten kuntien elinvoimainen metropoli” esitetään yhteenveto Perussuomalaisesta metropolivaihtoehdosta. Sen keskeiset tunnusmerkit ovat:

- vain vapaaehtoisia kuntaliitoksia
- vaaleilla valittu metropolivaltuuskunta edistämässä kuntien ja valtion sopimusyhteistyötä
- ei metropoliveroa
- kunnille kuuluu maankäytöstä päättäminen

Itsenäisten kuntien välisellä yhteistyöllä rakennettu metropolialue on jo nyt Suomen vetovoimaisin yhdyskunta. Perussuomalainen elinvoimainen metropoli säilyttää itsenäiset kunnat ja jatkaa niiden menestyksekkään yhteistyön kehittämistä ja hallinnon päällekkäisyyksien karsimista. Mahdollisten kuntaliitosten ja uuden metropolihallinnon on perustuttava kuntalaisten tahtoon. Valtion asuntopolitiikkaan tarvitaan muutos kohtuuhintaisten asuntojen tarjonnan lisäämiseksi.

Perussuomalaiset katsovat, että kuntarakenteen muutosten ja uuden metropolihallinnon luomisen tulee tapahtua kuntien ja valtion välisessä sopimusprosessissa. Siksi Perussuomalaiset eivät ei valtakunnallisena puolueena halua ottaa kantaa mihinkään konkreettiseen kuntaliitosvaihtoehtoon tai palvelujen tuottamisen malliin, vaan jättää selvityksen esitykset siltä osin kansalta valtakirjan saaneiden perussuomalaisten metropolialueen valtuutettujen harkintaan. Metropolikuntien perussuomalaisten valtuutettujen metropoliratkaisusta antama yksimielinen kannanotto on tämän lausunnon liitteenä 3.

II LUKU, YKSITYISKOHTAINEN ARVIO METROPOLIALUEEN ESISELVITYKSESTÄ

Tässä Perussuomalaiset rp:n lausunnon osassa arvioidaan selvityshenkilöiden suosituksia ja ehdotuksia sekä niiden perusteluja yksityiskohtaisella tasolla. Arvio on selvyuden vuoksi toteutettu siten, että esiselvityksen rakennetta ja otsikointia seuraten on suoraan lainattu lausunnon kannalta olennaiset selvityksen kohdat, minkä jälkeen kustakin lainatusta selvityksen kohdasta esitetään Perussuomalaisten lausunto.

Seuraavassa yksityiskohtaisessa arviossa otsikot, aliotsikot ja niiden numerointi noudattavat esiselvityksen järjestystä.

1 YHTEENVETO

Perussuomalaiset rp:n lausunto:

Esiselvityksen Yhteenveto –luvun osalta viittaamme edellä olevaan varsinaiseen lausuntoomme esiselvityksestä.

2 ESISELVITYKSEN LÄHTÖKOHTA, TAVOITE JA TAUSTA

Esiselvitys:

Esiselvityksen tavoitteena on antaa sysäys uudistustyölle, jolla seudun julkisen sektorin voimavarat kohdistetaan tavalla, joka luo mahdollisuudet menestyä kiristyvässä kaupunkiseutujen välisessä globaalissa kilpailussa.

Tällöin keskeisiksi asioiksi nousevat ympäristön viihtyisyys, asuminen, joukkoliikenne, osaaminen ja koulutus sekä ihmisten hyvinvointi.

Helsingin seudulla tarvitaan rakennetta, jossa vastuu seudun kehityksestä voidaan kantaa ja jolla on päätöksentekokyky ja voimavarat toimia yhteisten tavoitteiden toteuttamiseksi

Perussuomalaiset rp:n lausunto:

Julkisen sektorin voimavarojen kohdentamisen ensisijainen tavoite ei Perussuomalaisten mielestä ole menestyminen ”kiristyvässä kaupunkiseutujen välisessä globaalissa kilpailussa”.

Metropolikuntien julkisen sektorin perussuomalainen tavoite on kuntalaisten hyvinvoinnin turvaaminen. Siinä keskeisessä asemassa ovat selvityksessä todetut ympäristön viihtyisyys, asuminen, joukkoliikenne, osaaminen ja koulutus. Näihin tavoitteisiin Perussuomalaiset haluavat lisätä työllisyyden, terveyden, tasa-arvon sekä oikeudenmukaisen yhteisöllisen yhteenkuuluvuuden. Näistä kaikista rakentuu suomalainen hyvinvointivaltio.

Perussuomalaisten mielestä satojen vuosien kuluessa muotoutunut paikallisen itsehallinnon suomalainen perinne on muodostanut Helsingin seudun itsenäisistä kunnista rakenteen, jolla on kuntalaisten hyvinvoinnin turvaamiseksi tarvittava päätöksentekokyky ja voimavarat.

2.1 Hallitusohjelma, kuntauudistus ja muut siihen liittyvät uudistukset

Esiselvitys:

Hallituksen iltakoulussa 5.6.2012 hallitus linjasi [kunta]uudistuksen jatkovalmistelua metropolialueen osalta siten, että alueella tarvitaan sekä kuntarakenteen muutoksia että jonkin tyyppistä metropolihallintoa.

Helsingin metropolialueen kuntien tulee muille kaupunkiseuduille säädetyn veloitteen sijasta selvittää yhdistymistä alueilla, joilla on merkittävä yhdyskuntarakenteen eheyttämistarve yhteisen keskustaaajaman ja sen kasvupaineen vuoksi ja jotka muodostavat toiminnallisen kokonaisuuden sekä ovat perusteltuja alueen kokonaisuuden kannalta.

Perussuomalaiset rp:n lausunto:

Esiselvityksessä todetaan lukuisia kertoja, että ”Metropolialueen kuntien vapaaehtoisella yhteistyöllä on saavutettu monilla alueilla hyviä tuloksia”.¹ Tästä huolimatta esiselvityksessä väitetään, että metropolin suurin ongelma on ”kuntia laajempien alueiden kehittäminen ja koko seudun selkeän vastuutahon puuttuminen”.² Selvityksen johtopäätös ylikunnallisen vastuutahon puuttumisen aiheuttamista ongelmista ei ole perusteltu.

Esiselvitys paljastaa, että selvityshenkilöiden ainoa todellinen perustelu kuntaliitoksille ja vahvalle ylikunnalliselle aluehallinnolle on hallitusohjelma ja hallituksen iltakoulun 5.6.2012 linjaukset. Siten selvityshenkilöt ovat perustaneet suosituksensa uuden valtaa keskittävän hallinnon luomisesta ainoastaan hallitusohjelmaan, joka tähtää kuntien itsehallinnon murentamiseen.

2.3 Esiselvityksen eteneminen

Esiselvitys:

Suosituksen ja ehdotusten perustana ovat merkittävä yhdyskuntarakenteen eheyttämistarve yhteisen keskustaaajaman ja sen kasvupaineiden vuoksi, metropolialueen kokonaisuus ja alueen kokonaisnäkökulma sekä hallituksen linjaukset ja kuntauudistuksen kriteerit.

Perussuomalaiset rp:n lausunto:

Esiselvitys on keskeisiltä osiltaan sisäisesti ristiriitainen. Selvitys katsoo metropolialueella olevan ”merkittävä yhdyskuntarakenteen eheyttämistarve yhteisen keskustaaajaman ja sen kasvupaineiden vuoksi”.³ Toisaalta selvityksessä todetaan, ”että metropolialue on toiminnallisesti yhtenäinen alue” ja että sen yhdyskuntarakente on tiivis.⁴

Esiselvityksen keskenään ristiriitaisista arvioista ja perusteluista selvityshenkilöt päätyvät aina samoihin hallitusohjelman ja hallituksen iltakoulun 5.6.2012 sanelemiin ratkaisuihin. Nämä ratkaisut merkitsevät lakisääteisillä pakkotoimin toteutettuja kuntaliitoksia ja metropolihallintoa.

¹ Esiselvitys mm. s. 3, kpl. 6.

² Esiselvitys s. 3, kpl. 6.

³ Esiselvitys mm. s.8, ja s. 34.

⁴ Esiselvitys esim s. 26 ja s. 49.

Tämä heijastaa esiselvityksen suositusten kunnalliselle itsehallinnolle ja paikallisdemokratialle vihamielistä lähtökohtaa ja tavoitetta, joka on poliittisesti ennalta saneltu.

3 METROPOLIALUEEN ERITYISPIIRTEET JA MUUTOSPAINHEET

Esiselvitys:

Metropoliseudulla ei ole seudun kuntien hyväksymää yhteistä strategiaa siitä, mitä tavoitteita koko seudun kehitykselle mm. työpaikkojen määrän suhteen asetetaan ja miten voidaan parhaiten edistää kilpailukykyä ja viihtyisän asuin ympäristön kehittämistä sekä lisätä yritysten sijoittumispaikkoja. Kuitenkin alueelle on yhteistoiminnassa laadittu useita seudun strategiaa koskevia arvioita kuten esimerkiksi Elinvoimainen metropoli 2025 -julkaisu, mutta julkaisun ehdotusten mahdollinen toimeenpano on jäänyt yksittäisten kuntien arvioitavaksi ja päätettäväksi.

Osana kuntakohtaista edunvalvontaa on seudulle muodostunut vapaaehtoisena yhteistyönä merkittäviä ponnistuksia yhteisen strategian muodostamiseksi maankäyttöön, asumiseen ja liikenteeseen, mutta myös seudun elinkeinotoimintaan, kilpailukykyyn ja maahanmuuttoon. Strategioiden pohjalta on tehty valtion kanssa aiesopimuksia, joissa strategian toteuttaminen on selkeästi vastuutettu kunnille ja valtiolle. Kuitenkin usein strategioiden toteuttaminen on jätetty sen varaan, että kunnat ottavat harkintansa mukaan yhteisen strategian huomioon omia päätöksiä tehdessään.

Perussuomalaiset rp:n lausunto:

Esiselvityksessä todetaan seudun kuntien useat yhteiset strategiset arviot ja sopimukset metropolialueen kehittämiseksi. Kuitenkin selvityksessä vähätellään näiden merkitystä ja saavutuksia. Selvityksessä myös vähätellään olemassa olevien ylikunnallisten organisaatioiden toimintaa mm. liikenteen, koulutuksen, terveydenhuollon, vesihuollon ja jätehuollon alueilla. Vähättely kuvastaa selvityksen perusasennetta, jonka mukaan keskitetty suunnitelmatalous on parempi kuin kansanvaltaisesti hallittujen itsenäisten kuntien harkintaan perustuva yhteistyö.

3.1 Kansainvälinen kilpailukyky

Esiselvitys:

Helsingin seutu on pitkään menestynyt hyvin eurooppalaisessa kilpailussa, kun menestystä mitataan pitkän aikavälin talouskasvulla ja väestönkehityksellä.

Haasteena seudulla on edelleen kansainvälisen yhteisön suppeus ja kosmopoliittisen ilmapiirin ohuus.

Metropolialueen kilpailukykyyn perusedellytys on alueen kyky varmistaa ja vastaanottaa tuleva väestönkasvu ja poistaa siihen liittyvät pullonkaulat.

Uusien työpaikkojen kasvutavoitteissa onnistuminen riippuu työvoiman määrän kasvusta, mikä jää suurelta osin maahanmuuton varaan. Kilpailukykyyn kannalta maahanmuutto luo kansainvälistymiskehityksen ja monikulttuurisuuden edistäjänä merkittäviä mahdollisuuksia, mutta tuo mukanaan myös haasteita metropolialueella. Uudet osaajat tuovat mukanaan uusia ajatuksia ja toimintatapoja, mutta voivat kohdata myös sosiaalisen eriytymisen ja syrjäytymisen uhat. Tämän vuoksi on tärkeää, että metropolialueen kunnilla on yhteinen näkemys, miten maankäytön, asumisen

ja palvelutoiminnan keinoin edistetään uusien asukkaiden integroitumista elinympäristöönsä ja erityisesti suomalaiseen työelämään.

Metropolialueella asumisen hintataso on niin korkea, että elinkeinoelämä pitää sitä yhtenä suurimmasta esteistä työvoiman saannille.

Metropolialueen kansainvälisen kilpailukyvyyn edistämisen kannalta tarve kuntien ja muiden toimijoiden vahvaan ja tiiviiseen yhteistyöhön on todella merkittävä. Alueen hajanaisista pyrkimyksistä ja hankkeista johtuen menetetään monia mahdollisuuksia kansainvälisen näkyvyyden ja vetovoiman lisäämiseksi sekä tuhlataan resursseja koordinoimattomiin toimenpiteisiin.

Metropolialueella tulee löytää tasapainoinen yhteistyö kuntien, seudun elinkeinoelämän, korkeakoulujen ja muiden kuntien kanssa, jotta seudun koko potentiaali kansainvälisessä kilpailussa tulee käyttöön ja tämä vaatii muutoksia myös hallinnon rakenteissa.

Perussuomalaiset rp:n lausunto:

Selvityksessä todetaan aivan oikein Helsingin seudun olevan maamme kansainvälisesti kilpailukykyisin alue. Sen sijaan selvitysmiesten toteamus kansainvälisen yhteisön suppeudesta ja kosmopoliittisen ilmapiirin ohuudesta on outo ja asenteellinen. Seudun kansainvälinen kilpailukyky kertoo suomalaisesta kansanvaltaisesta kulttuurista nousevasta kosmopoliittisuudesta ja elinvoimasta. Samaa kuvastaa turismin kehitys ja Helsingin seudun kansainvälinen tunnettuus vetovoimaisena matkailukohteena. Selvitysmiesten väitteet on tempaistu hatusta tukemaan selvityksen poliittisia päämääriä.

Selvitys asettaa väestönkasvun maksimoinnin metropolin kilpailukyvyyn perusedellytykseksi. Tässä selvitys on väärässä. Alueen kilpailukyvyyn perusedellytys on hyvinvoiva ja osaava väestö, joka kasvaa siten että väestönkasvu ei uhkaa kuntalaisten hyvinvointia ja yhteisöllisiä siteitä. Yhteisöllisistä siteistä tärkeimpiä ovat koti ja kieli. Tämän vuoksi on tärkeää, että metropolialueella turvataan kohtuuhintainen asuminen ja kansallisten kielten asema yhteisöllisenä voimavarana.

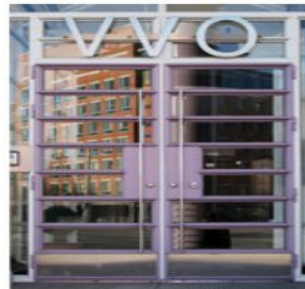
Kohtuuhintaisen asumisen turvaamisessa valtion asuntopoliittikka on keskeisessä asemassa. Valtio on ohjannut asumisen ARA –tuot siten, että tuhansia valtion tukemia asuntoja on haja-asutusalueilla tyhjinä. Samanaikaisesti Helsingin seudulla on huutava pula kohtuuhintaisista asunnoista. Lisäksi valtion asuntorahoitus metropolialueella on pääosin suunnattu ns. ”yleishyödyllisille” rakennuttajille, jotka kuitenkin tehtyjen selvitysten mukaan perivät markkinavuokria ja tekevät jättivoittoja. Seuraavat kuvat kertovat tästä valtion asuntopoliitikasta korutonta totuutta.

KUVA 1 HS 6.4.2013:

”Yleishyödylliset” vuokratyhtiöt perivät asukkailta enemmän vuokraa kuin kunnalliset.

VVO:n tulos kasvoi alkuvuonna

29.04.2013 12:00 TALOUS

VVO kasvatti tammi-maaliskuussa sekä liikevaihtoaan että tulostaan. Toimitusjohtaja **Jani Niemisen** mukaan kasvu perustuu alhaiseen vaihtuvuuteen, korkeaan käyttöasteeseen sekä alhaisiin rahoituskuluihin. Erityisesti VVO Vapaa-liiketoiminnan tulos oli alkuvuonna edellisvuotta parempi.

VVO Vapaa -segmentin osuus konsernin liikevaihdosta oli 43,0 miljoonaa euroa, kun se vuotta aiemmin oli 42,3 miljoonaa. Segmentin osuus konsernin tuloksesta ennen veroja oli 14,0 miljoonaa, kun se vuoden 2012 tammi-maaliskuussa oli 9,6 miljoonaa euroa.

VVO Arava -liiketoiminnan osuus koko konsernin liikevaihdosta oli alkuvuonna 45,4 miljoonaa euroa, kun se vuotta aiemmin oli 42,6 miljoonaa. Segmentin osuus konsernin tuloksesta ennen veroja oli kuluun vuoden tammi-maaliskuussa 7,3 miljoonaa euroa. Vuotta aiemmin luku oli 5,6 miljoonaa.

VVO:n asuntojen taloudellinen käyttöaste oli katsauskaudella 97,5 prosenttia, eli 0,5 prosenttia viime vuoden vertailujaksoa vähemmän. Peruskorjausten vuoksi tyhjänä oli 258 asuntoa (vuotta aiemmin 264), joiden käyttöastetta heikentävä vaikutus oli 0,7 prosenttiyksikköä (vuotta aiemmin 0,6). Vaihtuvuus pieneni jonkin verran viime vuodesta ja oli 6,1 prosenttia. Vuotta aiemmin luku oli 6,6 prosenttia.

Tammi-maaliskuussa VVO:lle valmistui 28 vapaarahoitteista vuokra-asuntoa. Katsauskauden lopulla yhtiöllä oli rakenteilla yhteensä 645 asuntoa (vuotta aiemmin 504). Näiden yhteisarvo oli noin 127 miljoonaa euroa. Rakenteilla olevista asunnoista 526 oli vapaarahoitteisia ja 119 valtion pitkällä korkotuella rahoitettuja. Pääkaupunkiseudulla asunnoista sijaitsee 438.

VVO arvioi aloittavansa loppuvuoden aikana noin 450 uuden asunnon rakentamisen. Aloitettavien asuntojen määrää voidaan lisätä, mikäli uuden 20-vuotisen korkotukimallin yksityiskohdat ovat VVO:n mielestä tarkoituksenmukaiset.

VVO odottaa käyttöasteensa pysyvän hyvänä ja vaihtuvuuden jopa hieman laskevan entisestään. Konsernin tuloksen odotetaan kasvavan viimevuotisesta erityisesti VVO Vapaa-liiketoiminnassa.

VVO-konserni 1-3 2013/1-3 2012

- Liikevaihto milj. euroa 85,5/82,4
- Liikevoitto % 36,1/32,7
- Tulos ennen veroja milj. euroa 21,5/15,2
- Omavaraisuusaste % 19,9/18,5
- Tase milj. euroa 2 306,7/2 259,3
- Henkilöstö (kauden lopussa) 335/336

KUVA 2 Rakennuslehti 29.4.2013: VVO:n 2013/1-3 tulos aravatoiminnasta 7,3 miljoonaa.

Esiselvityksessä tavoitellaan metropolialueelle vieraskielisen väestön osuuden nopeaa kaksinkertaistumista tai jopa kolminkertaistumista. Tämä vaarantaa metropoliyhteisön eheyden. Yhteinen kieli on perustava yhteisöä koossa pitävä side. Jos tätä sidettä ei ole, yhteisön segregatio on väistämätön. Metropolin yhteisen kielen tulee olla kansalliskieli, vaikka monikulttuurisessa kaupungissa käytettävien kotikielten kirjo olisikin laaja.

Esiselvityksen dogmaattisena ohjenuorana on, että kilpailukyky turvataan kunnallista lähidemokratiaa murentavilla hallinnollisilla ratkaisuilla. Uuden keskushallinnon avulla halutaan kiihdyttää seudun väestönkasvua ja erityisesti maahanmuuttoa. Perussuomalaiset katsovat, että jo nykyiset metropolialueen ongelmat johtuvat pääosin valtiiovallan virheistä asuntopolitiikassa ja maahanmuuttajien integroinnissa suomalaiseen yhteiskuntaan. Siten seudun ongelmia ei poisteta lisäämällä hallinnon keskitystä. Ongelmiin on tartuttava uudistamalla valtion asuntorahoitus ja valvomalla sen kohtuuhintaisuutta, sekä kehittämällä maahanmuuttopolitiikkaa todelliseksi uusien suomalaisten yhteiskuntaan sijoittumista edistäväksi siirtolaispolitiikaksi.

3.2 Muuttoliike ja metropolialue

Esiselvitys:

Metropolialueen muuttoliikkeen perusmekanismi on ollut samankaltainen 1980-luvun vaihteesta alkaen: koulutus- tai työuran alkuvaiheessa olevat pienituloiset, keskiasteen tutkinnon suorittaneet, yhden henkilön kotitaloudet, maahanmuuttajat ja työttömät muuttavat Helsinkiin, mutta hakeutuvat koulutettuna, työllistyttyään ja perheen laajentuessa muualle metropolialueelle.

Lisääntynyt maahanmuutto kiihdyttää tätä kehitystä. Vieraskielisten tulot ovat keskimäärin 60 prosenttia suomalaisten tuloista ja työssä olevien maahanmuuttajien tulot ovat vain 75 prosenttia suomalaisten tuloista. Tämä tarkoittaa kunnalle pienempiä verotuloja ja suurempia toimeentuloturvan menoja. Kun maahanmuuttajista aiheutuva palvelu- ja vuokra-asuntotarpeen pelätään olevan suomalaisia suurempi, niin kunnat eivät juuri kilpaile saadakseen maahanmuuttajia asukkaikseen.

Maahanmuutto on kehityksen elinehto ja tärkeä kaupunkidynamiikan lähde.

Jos kotimaista maassamuuttoa ei pystytä elvyttämään mm. asuntopolitiikalla, työvoiman määrän säilyttäminen edes nykyisellään edellyttää maahanmuuton lisäämistä ennustetusta. Mutta jos maakuntakaavan tavoite 200 000 työpaikan lisäyksestä jää pääasiassa maahanmuuton varaan, se vaatisi vuoteen 2035 mennessä alueen vieraskielisten asukkaiden määrän kasvua vielä ennustetustakin noin 200 000:lla, jolloin vieraskielisten osuus koko seudun asukkaista olisi 20 - 30 prosenttia.

Perussuomalaiset rp:n lausunto:

Metropolialueen sisäisen muuttoliikkeen suunta ja luonne eivät kansanvaltaisessa yhteiskunnassa ole määrättävissä kunnalliseen itsehallintoon kajoavilla hallinnollisilla ratkaisuilla. Päinvastoin, jos jokin alueen kunta kokee muuttoliikkeen olevan ongelma, on sillä kunnallisen itsehallinnon puitteissa kaikki edellytykset pyrkiä tekemään ongelmia korjaavia ratkaisuja. Kysymys on kunnan ja kuntalaisten omasta tahdosta vaikuttaa paikkakunnan kehitykseen.

Lisääntyvän maahanmuuton suuntautumiseen vaikuttavat myös valtiovallan maahanmuuttoa säätelevät ja ohjailevat toimet. Tältä osin viittaamme siihen, mitä edellä on todettu tarpeesta kehittää maahanmuuttoa ohjaavia toimia ammatillista osaamista ja kielellisiä valmiuksia painottavaksi siirtolaispolitiikaksi. Perussuomalaiset näkevät työperäisen maahanmuuton yhdeksi elinvoimaisen metropolin kehittymisen voimavaraksi, mutta eivät hyväksy selvityksen väitettä maahanmuutosta kehityksen elinehtona.

Valtiovallan virheellinen maahanmuuttopolitiikka voi olla myös uhka yhteisön eheydelle jos se rapauttaa kansallisten kielten asemaa perustavana yhteisöllisenä siteenä. Perussuomalaiset eivät hyväksy visiota ja tavoitetta vieraskielisen väestön osuuden noususta 20-30% kuntalaisista metropolialueella. Suomen ja ruotsin kielten tulee säilyä metropolialueen kuntalaisten yhteisinä kielinä riippumatta siitä, että monikulttuurisessa yhteisössä käytettyjen kotikielten kirjo lisääntyy.

3.3 Asuminen ja asuntomarkkinat

Esiselvitys:

Yksi Helsingin seudun keskeisimmistä ongelmista on asuntomarkkinoiden toimimattomuus ja kohtuuhintaisten asuntojen riittämättömyys.

MAL-aiesopimuksessa 2012 – 2015 tuotantotavoitteeksi on asetettu 12 000 – 13 000 asunnon rakentaminen vuosittain. ARA -vuokra-asuntotuotannon osuudeksi on määritetty vähintään 20 prosenttia kokonaistavoitteesta (2 500 asuntoa/vuosi). Tämä tavoite on asuntomarkkinoiden toimivuuden kannalta liian alhainen.

Sosiaalisen asumisen ja yleensä vuokra-asuntojen tarjontaan liittyy suuria epävarmuuksia. Vaikka kohtuuvuokrainen asuminen koetaan välttämättömäksi työvoiman liikkuvuuden ja myös asumisen perusturvan kannalta, aktiivisia toimijoita puuttuu.

Huolimatta asuntomarkkinoiden toimivuuden tärkeydestä mikään tahon seudulla ei kanna vastuuta riittävästä asuntotuotannosta koko seudun näkökulmasta.

Vieraskielisistä kotitalouksista 70 prosenttia asuu tällä hetkellä vuokra-asunnoissa. Jos näin on jatkossakin, merkitsee tämä asuntorakenteen vahvaa muutosta ja asuntoalueiden segregoitumisen riskin kasvua.

Tämän riskin pienentäminen edellyttää erityisiä tukitoimia, jotka mahdollistavat vuokra-asuntoa monipuolisemmat asumisen vaihtoehdot. Kysymykseen voivat tulla esimerkiksi lainojen takaukset ja korkotuet. Lisäksi osaomistusasuntojen määrää tulisi lisätä.

Metropolialueelle tarvitaan vastuunkantaja, joka huolehtii sosiaalisen asuntotuotannon riittävästä rakentamisesta, asuntokannan rahoituksesta, tonttimaan hankinnasta, asukasvalinnoista ja valtion tuen myöntämisestä sekä kohteille että asukkaille.

Perussuomalaiset rp:n lausunto:

”Byrokratiasta vapaan kansan luovuus on rajaton. ... Koska tämän päivän Suomessa ei ole pääomasta eikä rakennusmateriaalista pulaa, pidän nykyistä asuntopulaa ja kohtuuttomia hintoja byrokratian ja päättäjäiden typeryuden ja välinpitämättömyyden ylistyslauluna. Siitä kärsivät

erityisesti nuoret ja vähävaraiset. Se on vakava yhteiskunnallinen mätäpaise, joka voitaisiin poistaa, jos todellista tahtoa olisi. Syyttömät kärsivät ja saalistajat hyötyvät.”
Veikko Vennamo, Jälleenrakennuksen ihme, s. 195, Gummerus 1988

Sotien jälkeen valtio loi asumisen rahoitukseen aravajärjestelmän. Sillä annettiin suurille ikäluokille mahdollisuus kohtuuhintaiseen vuokratotiin tai omistusravaan. Näin asuntopula poistettiin.

Hyvin toiminut arava romutettiin 1990-luvun alussa. Valtion rahoitus ohjattiin ns. ”yleishyödyllisille” rakennuttajille vuokra-asuntojen ja asumisoikeusasuntojen tuotantoon. Yleishyödyllisiksi toimijoiksi on Ympäristöministeriön alainen Asumisen rahoitus- ja kehittämiskeskus (ARA) hyväksynyt muutamia suuria rakennuttajia. Näistä merkittävimpiä ovat ammattiliittojen ja eläkeyhtiöiden omistamat VVO ja SATO. Vuosien mittaan joukkoon on hyväksytty myös monia puhtaasti yksityisiä sijoittajia ja näiden hallitsemia yhteisöjä.

Näin aravatalojen suuromistajiksi on valtion ARA-rahoituksella noussut muodollisesti ”yleishyödyllisiä” kiinteistösijoituskonserneja, jotka kuitenkin tekevät huippuvoittoja. Samalla asuntopula on palannut metropolialueelle. ”Yleishyödyllinen” voittojen takominen valtion ja asukkaiden rahoilla on hävittänyt kasvukeskuksista kohtuuhintaiset kodit.

Tähän Perussuomalaiset haluavat korjauksen. Perussuomalaiset kannattavat pikaisia toimenpiteitä metropolialueella valtion rahoittaman ARA-tuotannon kolminkertaistamiseksi ja ARA-asuntojen hintatason palauttamiseksi kohtuulliselle tasolle. Tämän saavuttaminen vaatii kuntien tahtoa ja yhteistyötä, mutta ennen kaikkea se vaatii muutoksen valtion asuntopolitiikkaan.

Perussuomalaiset näkevät selvityksessä esitetyt toimenpiteet kohtuuhintaisen asuntotuotannon lisäämiseksi riittämättöminä, ja haluavat seuraavia lisätoimenpiteitä toteutettaviksi:

- 1) Kunnat lisäävät voimakkaasti omaa asuntotuotantoaan. Perustetaan koko metropolialueen kattava kuntarakennuttaja, jos sillä voidaan edistää asuntorakentamista.
- 2) Vuokra-asuntojen ohella kunnat ryhtyvät rakentamaan myös asumisoikeusasuntoja ja osaomistusasuntoja.
- 3) Valtion rahoittamien ARA-asuntojen omistajia kielletään perimästä Valtioneuvoston asetuksella vuosittain vahvistamien kohtuullisten asumismenojen yli meneviä vuokria ja asumisoikeusvastikkeita. Tähän on kunnilla jo nyt lakisääteinen oikeus arava- ja korkotukilakien nojalla.
- 4) Kunnat turvaavat maanhankinnalla ja kaavoituksella riittävän tonttivarannon ARA-tuotannon kolminkertaistamiseksi metropolialueella.
- 5) ARA-vuokratalot toteutetaan asunto-osakeyhtiömuotoisina, jotta asukkailla on mahdollisuus käyttää kotien omaksi lunastamisesta säädetyn lain mukaista oikeuttaan.
- 6) ARA-taloja myytäessä tehdään asukkaille mahdolliseksi käyttää etuosto-oikeutta kotitaloonsa.
- 7) ARA-taloissa on vuokrien ja asumisoikeusvastikkeiden noudatettava lakien edellyttämää omakustannusperiaatetta. Omakustannusperiaatteen kiertäminen vuokrien ja asumisoikeusvastikkeiden tasauksen avulla estetään.

8) Metropolialueella ARAn toimivalta siirretään kuntien asuntoviranomaisille. Nykyiset lait antavat tähän mahdollisuuden. ARA on osaltaan vaikuttanut metropolialueen asuntopulan syntyyn. ARA on myös valvontatehtävästään huolimatta sallinut lakien vastaisen kohtuuttoman hintatason valtion metropolialueelle.

9) Käynnistetään toimenpiteet valtion asuntorahaston lainoituksen, takausten ja korkotuen avaamiseksi yksityisten ihmisten oman asunnon hankintaa helpottamaan.

3.4 Sosiaalinen eheys ja segregaatio

Esiselvitys:

Sosiaalisen eheyden kannalta vakavimmiksi uhkatekijöiksi on tunnistettu huono-osaisuuden kasautuminen tietyille asuinalueille, lastensuojelun tarpeen kasvu, nuorten mielenterveysongelmien kasvu, koulutuksen ulkopuolelle jäävät nuoret, pitkäaikaistyöttömyys, maahanmuuttajien syrjäytyminen, asunnottomuus ja työttömyys.

Ulkomaalaistaustaisten syrjään jäämisen riski on moninkertainen kantaväestöön verrattuna. Kantaväestön syrjäytymisriski on 4,2 prosenttia ja ulkomaalaistaustaisten 20,4 prosenttia eli viisinkertainen kantaväestöön verrattuna. Maahanmuuttajataustaisten työttömyysaste on yli kaksinkertainen muuhun väestöön verrattuna. Pääkaupunkiseudulla on havaittavissa maahanmuuttajien keskittymistä tiettyihin kaupunginosiin. Usein keskittyminen on tapahtunut samoille alueille huono-osaisuuden kanssa.

Helsingin seudulla 48 prosenttia vieraskielisistä asuu kaupungin vuokra-asunnossa, ja kantaväestöstä noin 13 prosenttia.

Perussuomalaiset rp:n lausunto:

Kansalliskielten säilyminen yhteisön koossapitävänä siteenä tulee huomioida valtion maahanmuuttopolitiikassa. Jos yhteinen kieli puuttuu ei segregaatiota ja yhteisön murenemistä estetä kuntaliitoksilla tai metropolihallinnolla. Ohjaamaton maahanmuutto on korvattava suurten siirtolaismaiden esimerkin mukaisella osaamisen, kielelliset valmiudet ja yhteisöön integroitumisen edellytykset huomioonottavalla siirtolaispolitiikalla.

3.5 Työssäkäynti, asiointi ja liikkuminen

Työssäkäynti

Esiselvitys:

[M]etropolialue on toiminnallisesti yhtenäinen alue, jossa asuin- ja työpaikka eivät yleensä sijaitse samassa kunnassa.

Seudun työpaikka-alueiden rakenne on kuitenkin hiljalleen muuttumassa yksikeskuksisesta monikeskuksiseksi.

Perussuomalaiset rp:n lausunto:

Selvityksessä todetaan aivan oikein, että metropolialue on jo toiminnallisesti yhtenäinen alue. Siten selvitys osaltaan tukee sitä Perussuomalaisten näkemystä, että kunnalliseen itsehallintoon kajoavia hallinnollisia rakenteita ei tarvita toiminnallisen yhtenäisyyden saavuttamiseksi. Samaa kertoo se, että työpaikka-alueiden painopiste on muuttumassa monikeskuksisuuden suuntaan.

Asiointi ja liikkuminen

Esiselvitys:

Helsingin seutu ja sitä ympäröivä alue on yhtä suurta työmarkkina-aluetta, jolle on luonteenomaista, että työpaikat sijaitsevat yhä useammin keskusalueella ja työntekijät asuvat yhä enenevässä määrässä ympäryseudulla. Tämä on johtanut liikenneväylien ruuhkautumiseen määrättyinä vuorokauden aikoina, fyysisesti ja ajallisesti pidempiin työ- ja asiointimatkoihin, liikenteen päästöjen lisääntymiseen sekä elämänlaadun heikkenemiseen.

Kaupunkimaisen ydinalueen yhdyskuntarakenne on eheytyvässä ja kehysalueen yhdyskuntarakenne hajautuu ratojen varsien asuma- ja työpaikka-alueita lukuun ottamatta erityisesti autokaupunkimaisen alhaisen tehokkuuden taajamakasvun myötä. Helsingin metropolialueen seuraava kaupungistumisvaihe kansainvälisen vertailun mukaan on sekoittuneen kaupunkirakenteen laajeneminen ydinalueella ja monikeskuksisuuden lisääntyminen.

Yhtenäisen seudullisen joukkoliikennejärjestelmän ja sen kokonaisvaltaisen kehittämisen kannalta tulee vastuun seudun joukkoliikenteen kehittämisestä ja järjestämisestä olla yhdellä viranomaisella, joka Helsingin seudulla on Helsingin seudun liikenne kuntayhtymä HSL.

[T]ehdyt joukkoliikenteen investoinnit [eivät] ole tukeneet riittävästi metropolialueen ydinalueiden monikeskuksisuutta.

Perussuomalaiset rp:n lausunto:

Esiselvityksessä todetaan tässä taas kerran, että metropolialue on yhtenäinen. Samalla korostetaan työpaikkojen lisääntyvää sijaitsemista keskusalueella ja puutteita monikeskuksisuuden kehittämisessä. Tämä on ristiriidassa sen kanssa, mitä selvityksen samassa osiossa on muutama kappale aiemmin todettu monikeskuksisuuden lisääntymisestä.

Samoin selvityksen tässä kohdassa (selvitys s. 29) katsotaan yhdyskuntarakenteen hajautumisen edellyttävän keskitetypää ohjausjärjestelmää, vaikka selvitys muutamaa kappaletta aikaisemmin toteaa yhdyskuntarakenteen olevan eheytyvässä ja olevan tiivistä ratojen varsilla (selvitys s. 28, neljäs kappale).

Mainitut sisäiset ristiriitaisuudet kuvastavat selvityksen heikkouksia sen arvioidessa metropolikuntien saavutuksia yhdyskuntarakenteen ja joukkoliikenteen kehittämisessä. Samaa kuvastaa sen tosiasian huomiotta jättäminen, että Helsingin Seudun Liikenne kantaa jo nyt vastuuta seudun joukkoliikenteen kehittämisestä ja järjeistämistä. Sen sijaan esiselvitys sivuuttaa kokonaan valtion roolin seudullisten joukkoliikennehankkeiden - kuten länsimetron jatkamisen - jarruttamisessa.

3.6 Maankäyttö ja kaavoitus

Esiselvitys:

Helsingin seudulla on metropolialueeksi hajaantunut yhdyskuntarakenne.

Kuntarajat estävät tehokkaan yhdyskuntarakenteen toteutumista. Esimerkiksi Haarajoen aseman seutua ei ole hyödynnetty tiiviinä työpaikka- ja asumisalueena, koska se on usean kunnan raja-alueita. Kyseisen alueen sijaan on hyödynnetty taloudellisesti ja ympäristövaikutuksiltaan epäedullisempia alueita.

Metropolialueen maankäytön, asumisen ja liikenteen suunnittelujärjestelmä on kehittynyt seudun vapaaehtoisessa yhteistyössä sinänsä toimivaksi ja loogiseksi järjestelmäksi.

MAL-aiesopimus sisältää tavoitteen laatia metropolialueelle yhteinen maankäytön suunnitelma, mutta sen oikeudellinen asema jää epäselväksi. Sopimus onkin kuntien ja valtion välinen kompromissi, jossa ei ole koko metropolialueen tai maakunnan tasoista kokonaistarkastelua. Kunnat tarkastelevat tilannetta omasta kapeasta, usein lyhyen aikavälin näkökulmasta eikä valtion puolella ei ole välineitä kuntien ohjaamiseen.

Lisäksi segregaatioon, työvoimaan, asumiseen ja maahanmuuttoon liittyville ongelmille ei näytä löytyvän ratkaisuja ennen kuin ne aikanaan kriisiytyvät esteeksi koko seudun kehitykselle.

Ilman merkittäviä muutoksia kaavoitusjärjestelmään jatkuu kehysalueen yhdyskuntarakenteen hajautumisen voimistuminen, ydinalueen pääkeskuksen ruuhkautuminen, asumiskustannusten jatkuva nousu sekä liikenteestä johtuva hiilidioksidipäästöjen lisääntyminen. Samalla vaarantuu seudun kilpailukyky monikulttuurisena pohjoismaisena metropolina.

Perussuomalaiset rp:n lausunto:

Esiselvityksen tässä esittämä väite hajaantuneesta yhdyskuntarakenteesta on monilta osin ristiriidassa sen kanssa, mitä toisalla selvityksessä todetaan metropolialueen yhdyskuntarakenteen yhtenäisyydestä, tiiviyydestä, monikeskuksisuudesta ja keskittymisestä ratojen varsille. (ks. mm. selvitys ss. 15, 26, 28.) Tämä sisäinen ristiriitaisuus on esiselvitykselle tyypillistä. Siten selvitys ei pysty perustelemaan näkemystä siitä, että kuntarajat estävät tehokkaan yhdyskuntarakenteen toteutumisen. Tämä perustelemattoman näkemys on kuitenkin yksi selvityksen johtolanka, jonka Perussuomalaiset katsovat olevan vain poliittisen vallan keskittämisen halun motivoima.

Haarajoen aseman seudun kaavoitusongelmien ratkaiseminen tuskin voi olla riittävä peruste puuttua satoja vuosia vanhaan kunnalliseen itsehallintoon ja yli miljoonan ihmisen arkipäivään vaikuttavaan kuntien oikeuteen päättää oman alueensa maankäytöstä. Esiselvitys jättää myös huomiotta sen tosiasian, että jos metropolialue rajataan selvityksessä tehdyllä tavalla käsittämään myös haja-asutusalueet lähes 100 kilometrin säteellä Helsingin keskustasta, mukana on väistämättä myös hajanaisempaa yhdyskuntarakennetta!

MAL aiesopimuksen perusolemus on, että se on kuntien ja valtion välinen kompromissi. Tämä ei ole heikkous vaan vahvuus. Kansanvaltainen hallintokulttuuri perustuu kompromisseille, joita toimeenpannaan sopimusten kautta. Vallankeskityksen ja hallintokomennon tuominen kansanvaltaisen päätöksenteon tilalle ei vastaa Perussuomalaisten käsitystä maankäytön suunnittelusta.

Aiemmin lausunnossa on jo todettu, että kansalliskielten säilyminen yhteisön koossapitävänä siteenä tulee huomioida valtion maahanmuuttopolitiikassa. Jos yhteinen kieli puuttuu ei millään

hallinnollisilla tempuilla estetä segregatiota ja yhteisön murenemistä. Kaavoitusjärjestelmän muutos ei ole ratkaisu segregatioon, asumiskustannusten kohtuuttomuuteen eikä lisääntyviin liikenteen päästöihin. Ratkaisut niihin edellyttävät valtion siirtolaispolitiikan, asuntopolitiikan ja liikennepolitiikan muutoksia Perussuomalaisen esittämään suuntaan.

4 METROPOLIALUEEN KUNTIEN PALVELUT, TALOUS JA HALLINTO

Esiselvitys:

4.1 Kuntatalous ja tuottavuus

Hallituksen kuntapolitiikka luo edellytyksiä julkisen talouden kestävyysvajeen kaventamiselle sekä varautumiselle ikääntymisestä seuraavalle palvelujen kasvavalle kysynnälle. Kuntatalouden vakautta ja kestävyyttä edistetään uudistamalla kunta- ja palvelurakenteet, vahvistamalla kuntien tulopohjaa, parantamalla kunnallisen toiminnan tuottavuutta ja vaikuttavuutta sekä rajoittamalla kuntien tehtävien laajentamista.

Uudenmaan erityisenä ongelmana on yhdyskuntarakenteen hajanaisuus ja taajamien alhainen tehokkuus.

Perussuomalaiset rp:n lausunto:

Hallituksen kuntapolitiikka on lisännyt julkisen talouden kestävyysvajetta. Toisin kuin esiselvityksessä annetaan ymmärtää, hallitus on kiihdyttänyt kuntien lakisääteisten tehtävien kasvattamista ja samanaikaisesti leikannut näiden tehtävien toimeenpanon edellyttämää rahoituspohjaa.

Silja Hiironniemen laatima raportti osoittaa, että vuonna 2011 kunnille säädettyjen uusien lakisääteisten tehtävien määrä lähes kolminkertaistui verrattuna kymmenvuotiskauden 2001-2010 vuosittaiseen tehtävien lisääntymiseen.

KUVA 3: Uudet kuntien lakisääteiset tehtävät vuosittain (Silja Hiironniemi, Kuntien tehtävien kartoitus, s. 19, VVM 2013)

Perussuomalaiset toteavat, että Uudenmaan erityisenä ongelmana ei voi pitää yhdyskuntarakenteen hajanaisuutta ja taajamien alhaista tehokkuutta. Suuri osa Uuttamaata on haja-asutusalueita, jolla yhdyskuntarakenteen hajanaisuus ei ole sen suurempi ongelma kuin millä tahansa haja-asutusalueella.

Taajamien rakentamisen tehokkuusluvut heijastavat myös paikallisten asukkaiden tahtoa. Lisäksi korkeiden rakennustehokkuuksien kohdalla on kaavoitusprosesseissa suurin vastustus usein tullut valtion ympäristöviranomaisten taholta. Siten kuntatalouden ja tuottavuuden näkökulmasta esiselvityksessä ei ole perusteluja metropolialueen kuntarakenteen muutokselle tai lakisääteiselle metropolihallinnolle.

Kuntien rahoitusjärjestelmä ja tulokehitys

Esiselvitys:

Muuttoliikkeen rakenteesta Helsingin seudulla eniten hyötyviä kuntia luonnehtivat niiden sijainti osaamis-, työpaikka- tai väestökeskittymän läheisyydessä, vilkas pendelöinti, heikko työpaikkaomavaraisuus, nopea väestönkasvu, hyvä huoltosuhde, edullinen ikärakenne, omistusasuntovaltaisuus ja hyvä kuntatalous.

Pendelöivät asukkaat kiinnostavat kehyskuntia juuri sen vuoksi, että tulonsa kunnan ulkopuolelta hakevat parantavat kunnan taloudellista asemaa enemmän kuin kunnassa työskentelevä väestö

Perussuomalaiset rp:n lausunto:

Esiselvitys olettaa virheellisesti, että kunnat suunnittelevat toimintansa ikäänkuin voittojen maksimoimiseksi kilpaillen parhaista veronmaksajista. Tosiasia kuitenkin on, että kunnat toimivat päämääränään kuntalaisten hyvinvoinnin maksimoiminen. Vaaleissa kuntalaiset tekevät valinnan, mitä tekijöitä he haluavat omassa ja muiden kuntalaisten hyvinvoinnissa painotettavan. Tämän pohjalta valtuustot tekevät vaalien välillä poliittisia ratkaisuja päättäessään kunnan asioista.

Siten kunkin kunnan tilanne heijastaa toisaalta kuntalaisten enemmistön mieltymyksiä ja valintoja, toisaalta sitä kuinka hyvin näiden mieltymysten ja valintojen toteuttamisessa on kunnan hallinnossa onnistuttu. Lopputuloksena on kunta, joka asuinpaikkana on suomalaisten silmissä enemmän tai vähemmän houkutteleva - jokaisen kansalaisen omista mieltymyksistä ja arvoista riippuen. Kunnan ja kuntalaisten omat valinnat ja kunnan asioiden hoito ovat paljon merkittävämpi tekijä asukkaiden sosio-ekonomisen profiilin muodostumisessa kuin esiselvityksessä väitetty kuntakilpailu veronmaksajista. Tämä on kunnallisen itsehallinnon yksi peruspiirre.

Kuntien menojen hallinta

Esiselvitys:

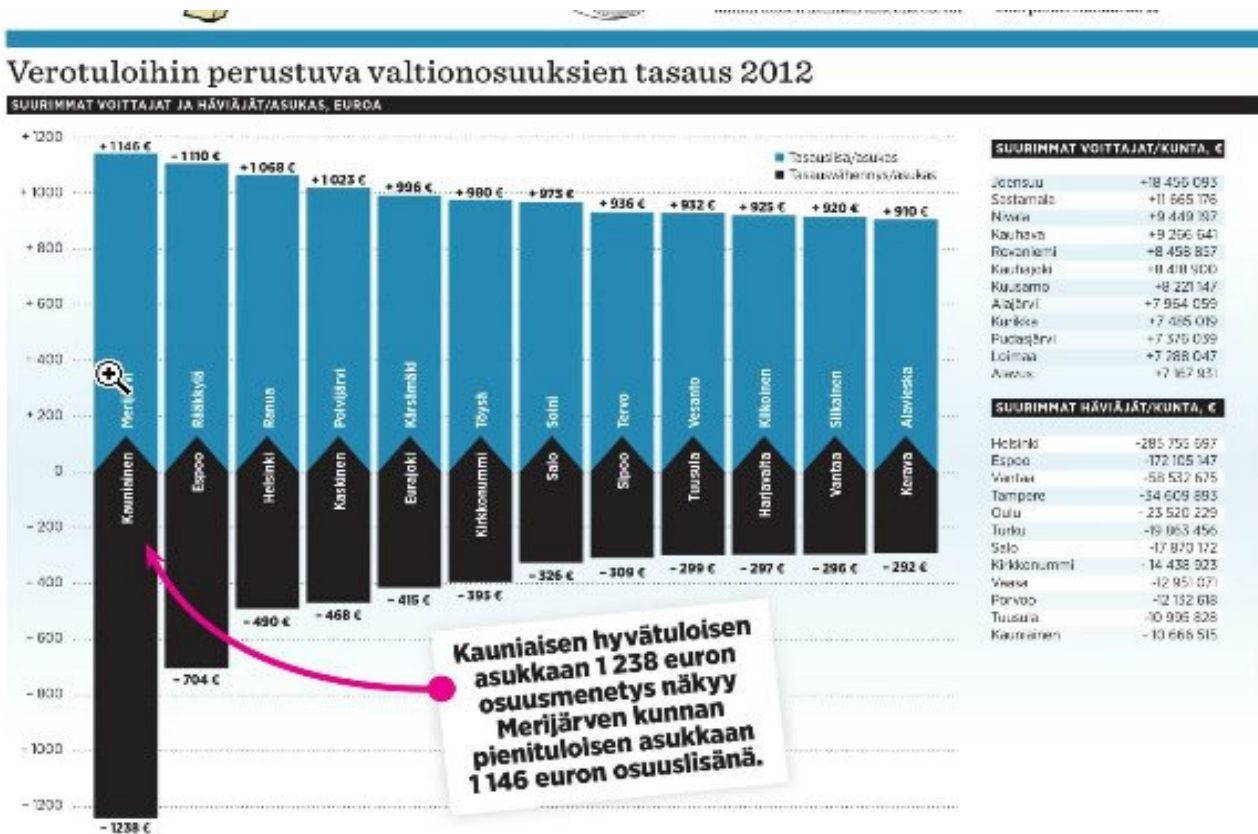
[K]untien vastuuta yhteisistä velvoitteista on tasattava, jotta palveluiden tasa-arvoinen saa-tavuus ja oikeudenmukainen tuotantovastuu turvataan.

Kaksiportaisen seutuhallinnon ja Helsinki-Vantaan (2010) jatkovalmistelun esteeksi nousivat kuntien palvelukustannusten liian suuret erot sekä yhdistymisestä aiheutuvat lisäkustannukset.

Perussuomalaiset rp:n lausunto:

Esiselvitys korostaa eroja kuntien asukaskohtaisissa verotuloissa, ja vaatii niitä tasattaviksi. Tämä paljastaa esiselvityksen ja hallituksen kuntapolitiikan perusolemuksen: verojen lisäämisen, hallinnon lisäämisen ja vallan keskittämisen kauemmaksi kuntalaisista.

Esiselvitys ei lainkaan huomioi sitä tosiasiaa, että jo nyt Helsingin seudun veronmaksajat osallistuvat valtion verotulojen tasauksen kautta suuressa mittakaavassa maan muiden kuntien velvoitteiden hoitoon. Yksin seudun kolme suurinta kuntaa maksavat kuntien menojen tasaukseen yli 500 miljoonaa euroa vuosittain

Neljä kuntaa kustantaa valtaosan valtionosuuksien verotasauksesta

KUVA 4: Nykypäivä 7/2012 s 12.

Esiselvityksessä (s. 35) esitetään myös lukuja metropolialueen kuntien asukaskohtaisten verotulojen eroista. Esimerkiksi Espoon 2011 verotulot / asukas olivat 277 euroa suuremmat kuin Helsingin. Esiselvityksessä kuitenkin lyödään laimin sen huomioiminen, että espoolainen veronmaksaja maksoi 2011 tuloveroissaan kuntien menojen tasausta jo nykyisellään 214 euroa enemmän kuin helsinkiläinen.

Perussuomalaiset katsovat, että kuntien väliset erot heijastavat asukkaiden valintoja ja mieltymyksiä. Ne ovat toimivan kunnallisen itsehallinnon tulos. Jos jossain kunnassa asukkaiden

enemmistö kokee nämä erot ongelmaksi, voivat he vaikuttaa kunnan tilaan ja toimintaan vaaleissa. Näin syntyy kunnallisen itsehallinnon puitteissa todellinen kuntien välinen kilpailu asukkaiden hyvinvoinnista. Uudet verot ja hallinnon rakenteet eivät automaattisesti lisää kuntalaisten hyvinvointia.

Esiselvityksessä todetaan tässä kohdin, että kaksipuolaisen seutuhallinnon selvityksessä 2010 ”jatkovalmistelun esteeksi nousivat kuntien palvelukustannusten liian suuret erot sekä yhdistymisestä aiheutuvat lisäkustannukset”. Tämä huomio tukee Perussuomalaisten kritiikkiä esiselvityksen johtopäätöksiä kohtaan. Valitettavasti johtopäätöksiä tehdessään esiselvitys sivuuttaa mainitun vuoden 2010 selvityksen tuloksen.

Kuntakoko ja talous

Esiselvitys:

Kansainvälisissä ja suomalaisissa, maan julkisen palvelujärjestelmän huomioivissa, tutkimuksissa on osoitettu jonkinlaista näyttöä noin 20 000–50 000 asukkaan väestöpohjien tehokkuudesta.

Kuntaliitos tai hallintorakenteiden muutos ei automaattisesti muuta kustannusrakenteita mihinkään suuntaan.

Näistä seikoista johtuen talousvaikutusten arviointi etukäteen on haastavaa rakennemuutoksissa. Tutkimusten ja kuntakentän kokemusten mukaan kuntarakennemuutokset mahdollistavat hallinnon kustannusten säästöjä, mutta muiden kustannusten osalta tulokset ovat epäselviä. Joulukuussa 2012 julkistetun Kuntaliiton tutkimushankkeen tulosten mukaan optimikokoa kunnalle ei löytynyt. Nopeita kustannussäästöjäkin oli vaikea todentaa [...]

Hallinnolliset muutokset eivät yksin merkittävästi vaikuta kuntien kustannuksiin vaan mahdollistavat tuottavuuden kehittämisen. Erityisesti muutokset edellyttävät samanaikaisesti myös merkittäviä hallinnon, palveluverkkojen tai toimintatapojen muutoksia.

Perussuomalaiset rp:n lausunto:

Esiselvityksessä tuodaan hyvin esiin se, että hallinnolliset ratkaisut tai palveluyksikön väestöpohja ei tuo taloudellisia hyötyjä. Vaikka tämä tosiasia on esiselvityksessä tuotu esiin, ei sitä ole kuitenkaan otettu huomioon esiselvityksen johtopäätöksiä ja suosituksia tehtäessä. Tämä jälleen kerran osoittaa esiselvityksen tapahtuneen poliittisista lähtökohdista ennalta päätetyin ratkaisuin.

Esiselvityksessä ei mitenkään arvioida hallintorakenteen muutoksilla saavutettavaa taloudellista hyötyä, tai edes sitä miksi taloudellista hyötyä mahdollisesti saavutettaisiin.

4.2 Kuntien palvelut

Esiselvitys:

Hallituksen kuntapolitiikan tavoitteena on turvata laadukkaat ja yhdenvertaiset kunnalliset palvelut asiakaslähtöisesti koko maassa, luoda edellytykset kuntien taloutta vahvistavalle kehittämistoiminnalle ja yhdyskuntarakenteen eheyttämiselle sekä vahvistaa kunnallista itsehallintoa ja paikallista demokratiaa.

Sosiaali- ja terveydenhuollon uudistus vaikuttaa keskeisesti kuntarakenteen ja palveluiden järjestämisen tulevaisuuteen. Kesäkuussa hyväksytyyn palvelurakennemallin mukaan sosiaali- ja terveydenhuollon rahoitus- ja järjestämisvastuu on pääsääntöisesti vahvoilla peruskunnilla. Tuleva kuntarakenne ratkaisee, kuinka monta kuntien muodostamaa sosiaali- ja terveydenhuoltoaluetta tarvitaan vahvojen kuntien lisäksi. Nykyiset sairaanhoitopiirit yhdistetään hallinnollisesti erityisvastuualueiksi (erva), jotka vastaavat tietyistä keskitetyistä ja erityisryhmien palveluista sekä alueiden palvelujen koordinaatiotehtävistä. Sosiaali- ja terveydenhuollon järjestämiseen liittyvä uudistus linjaa keväällä 2013 tarkemmin palvelujen järjestämisvastuita.

Metropolialueella kuten muuallakin Suomessa on viime vuosina yleistynyt kuntalain mahdollistama yhteistyö palveluiden tuotannossa yli kuntarajojen.

Perussuomalaiset rp:n lausunto:

Esiselvitys paljastaa hallituksen kuntapolitiikan tavoitteiden ja tekojen välisen ristiriidan. Hallitusohjelma, hallituksen päätökset ja niitä mukaileva esiselvitys osoittavat, että hallitus haluaa lisätä metropolialueen kuntalaisten verorasitusta ja hallintorakenteita heikentämällä hyvin toimivaa kunnallista itsehallintoa ja kuntien vapaaehtoista yhteistyötä. Esiselvityksen linja on yhtä epäonnistunut kuin se oikeuskanslerin kritisoima ja hallituksen jo hylkäämä sote-malli, johon esiselvityksen tässä kohdassa viitataan.

Palveluyhteistyö

Esiselvitys:

Helsingin seudun kunnat tekevät eri kokoonpanoissa merkittävää yhteistyötä kuntayhtymissä sekä ammatillisen koulutuksen ja sosiaalialan kuntayhtymissä ja säätiöissä. Lisäksi kunnat ovat osakkaina useissa yhteisesti omistetuissa osakeyhtiöissä. Isäntäkunta mallilla on toteutettu mm. palo- ja pelastustoimen yhteistyötä.

Helsingin seudun kaksipuolaisen hallinnon selvityksessä (2010) sosiaali- ja terveydenhuollon toimialan asiantuntijoista koostuva ryhmä ei nähnyt hallintoratkaisulla suoraa yhteyttä toimialan haasteiden ratkaisemiseen. Vahvan asiakasnäkökulman ja ketterien seudullisten verkostojen avulla nähtiin saatavan aikaan parhaat tulokset.

Perussuomalaiset rp:n lausunto:

Esiselvityksen tässä kohdassa todetaan Helsingin seudun kuntien merkittävä yhteistyö useilla eri alueilla. Samoin todetaan, että aiemmissa selvityksissä ei hallinnollisilla ratkaisuilla ole nähty olevan yhteyttä sosiaali- ja terveydenhuollon haasteiden ratkaisemiseen. Nämä toteamukset puhuvat esiselvityksen suosituksia vastaan.

Palveluverkot ja palveluiden kehittäminen

Esiselvitys:

Suomessa on OECD:n tarkastelun mukaan erittäin poikkeuksellinen (hajautettu) julkinen palvelurakenne, jonka rahoitusta tulisi palvelutasa-arvoon perustuen keskittää. Suomalainen palvelujärjestelmä on vanhastaan rakentunut kuntien toiminnan varaan.

Läheisyysperiaatteen mukaisesti julkiset palvelut tulisi järjestää lähellä kuntalaista ja näistä palveluista päättävän elimen tulisi olla mahdollisimman lähellä palvelunkäyttäjää.

Sen sijaan, jos keskittäminen voi olla tarkoituksenmukaista, jos siitä on saatavissa selviä kustannussäästöjä tai kun palveluilla on huomattavia ulkoisvaikutuksia.

Hallintorakenteiden muutoksilla voidaan yksinkertaistaa hallintoa ja saavuttaa skaalaetuja.

Monikeskuksisuutta pitäisi tulevaisuudessa vahvistaa koko Helsingin seudulle (pl. yhteiset seudullisesti hoidettavat asiat).

Perussuomalaiset rp:n lausunto:

Ehdotuksissaan esiselvitys toimii läheisyysperiaatetta vastaan, vaikka tässä esiselvitys toteaa OECD:n mukaan Suomen julkisen palvelurakenteen nyt olevan hajautetusti kuntapohjalta järjestetyn ja siten läheisyysperiaatteen mukaisen.

Esiselvitys toisaalta korostaa monikeskuksisuuden toivottavuutta, samalla kun se ehdotuksillaan ajaa keskitettympää hallintoa osoittamatta mitenkään että keskitys toisi mukanaan kustannussäästöjä. Siten esiselvitys on tässäkin kohdin huonosti perusteltu ja ristiriitainen. Perussuomalaiset katsovat satojen vuosien kehityksen tuloksena syntyneen itsenäisten kuntien hallintorakenteen olevan metropolialueella luonnollinen ja menestyksellinen monikeskuksisuuden muoto.

4.3 Ruotsinkieliset palvelut metropolialueella

Esiselvitys:

Koko maan ruotsinkielisestä väestöstä asuu noin 28 prosenttia (lähes 81 000 henkilöä) metropolialueella ja heidän osuutensa metropoliseudun kokonaisväkimäärästä on noin 6 prosenttia.

Ruotsinkielisten palvelujen järjestäminen voi toimia jopa suunnannäyttäjänä muullekin kuntarajat ylittävälle palvelutoiminnalle metropolialueella.

Volyymietuja voidaan saada paremmalla koordinoinnilla sekä palvelukokonaisuuksien ja -ketjujen rakentamisella. Tähän tarvitaan metropolihallintoa ja sen yhteydessä erityistä ruotsinkielisten palvelujen koordinointiin ja järjestämiseen keskittynyttä toimielintä.

Perussuomalaiset rp:n lausunto:

Perussuomalaiset pitää hyvänä ruotsin kielen aseman huomioimista selvityksessä. Ruotsin kieli on toinen kansallinen kieleemme, ja tärkeä yhteisöllinen side metropolialueella.

Perussuomalaiset kuitenkin ihmettelevät sitä, että toisen kansallisen kieleemme - suomen kielen - asema on jätetty selvityksessä kokonaan vaille huomiota. Samalla kun selvitys ottaa lähtökohdaksi ja tavoitteeksi ”vieraskielisen” väestön osuuden nousun alueella 20-30 %:iin asukkaista, ei selvityksessä mitenkään kiinnitetä huomiota yhteisen kielen puuttumisen väistämättä tuomaan jyrkkään segregatioon ja yhteisöllisten siteiden murentumiseen.

Perussuomalaiset ei hyväksy selvityksessä kaavaillun kaltaista vieraskielisen väestön osuuden nousua. Metropolialueelle pysyvästi asettuvien siirtolaisten, uusien suomalaisten, tulee

lähtökohtaisesti osata suomen tai ruotsin kieltä tai molempia. Tämä on niin merkittävä haaste kuntien kotouttamistoimille ja valtiovallan siirtolaispolitiikalle, että sen jättäminen huomiotta on vakava puute esiselvityksessä. Tätä taustaa vasten tuntuu oudolta, että esiselvityksen ainoa konkreettinen esitys metropolialueen uudeksi hallintoelimeksi on ruotsinkielisten palvelujen koordinointiin ja järjestämiseen keskittynyt toimielin.

4.4 ICT ja sähköiset palvelut

Esiselvitys:

[T]ietohallinto- ja ICT-toimintojen yhtenäistämällä ja yhdenmukaistamisella voidaan saada merkittäviä tehokkuushyötyjä sekä yksittäisten kuntien että kuntien yhteisten sähköisten palvelujen kehittämisessä ja sisältötuotannossa. Metropolialueella tulee olla yhteinen päätöksenteko-, ohjaus-, suunnittelu- ja tilusrakenne yhteisten palveluiden ja tietohallintoyhteistyön osalta.

Perussuomalaiset rp:n lausunto:

Esiselvityksen johtopäätökset eivät vastaa kuntien kokemuksia ICT-hallinnon järjestämisestä, eivätkä myöskään nykypäivän asiantuntijakäsityksiä toimivasta ja tehokkaasta tietohallintostrategiasta. Kevyemmät verkostoarkkitehtuuriin perustuvat ratkaisut ovat kaikilla alueilla ja kaikkialla maailmassa ottaneet yllätteen raskaista ja keskitetyistä ICT-malleista.

4.5 Hallinto ja päätöksenteko

Esiselvitys:

Suomalainen kunnallishallinto on perinteisesti painottanut edustuksellista demokratiaa, jossa keskeinen asema on kuntalaisten tai valtuuston tehtäviinsä valitsemilla luottamushenkilöillä. Kunta voi säilyttää asemansa asukkaiden yhteisönä, kuntalaisten hyvinvoinnista ja kunnan elinvoiman kehittämisestä vastuussa olevana tahona vain, jos valtuustolla on laissa säädetyn muodollisen aseman lisäksi myös tosiasiallinen mahdollisuus päättää kunnan keskeisistä asioista.

Toisaalta järjestelmä on pitänyt sisällään myös sen, että monet kuntien vastuulla olevat tehtävät ovat edellyttäneet yhteistyötä muiden kuntien kanssa. Sekä vapaaehtoinen että lakisääteinen yhteistyö on ollut laajaa[...]

Perussuomalaiset rp:n lausunto:

Esiselvityksen todetaan aivan oikein toisaalta edustuksellisen kunnallisen demokratian merkitys, ja toisaalta itsenäisten kuntien vapaaehtoisen yhteistyön merkitys.

Yhteistoimintaelinten päätöksenteko

Esiselvitys:

Verkostomaisella vapaaehtoisella yhteistoiminnalla tai lakisääteisellä maakuntakaavalla ei ole voitu riittävästi sovittaa yhteen maankäyttöä, rakentamista, asumista sekä liikennettä koskevassa päätöksenteossa.

Ylikunnallisen yhteistyön lisääntyessä kuntien päätösvaltaa on siirtynyt yhä enemmän yhteistoimintaorganisaatioille, jonka seurauksena kunnan vaikutusmahdollisuudet tiettyjen palvelualueiden kustannuksista ovat kaventuneet. Yhteistoimintaorganisaatioissa kuntaa edustaa muutama valtuuston valitsema luottamushenkilö, jotka eivät ole suoraan vastuussa kuntalaisille. Yhteistyön hallinnon haasteiden lisäksi moninaiset ja monimutkaiset yhteistyön rakenteet vähentävät läpinäkyvyyttä suhteessa kuntalaiseen.

Perussuomalaiset rp:n lausunto:

Perussuomalaiset eivät yhdy esiselvityksen näkemykseen, jonka mukaan vapaaehtoisella yhteistoiminnalla tai lakisääteisellä maakuntakaavalla ei ole voitu riittävästi sovittaa yhteen maankäyttöä, rakentamista, asumista sekä liikennettä koskevassa päätöksentekoa. Perussuomalaiset näkevät kuitenkin metropolialueella tarpeelliseksi kehittää edelleen kuntien välistä yhteistyötä näissä kysymyksissä.

Esiselvityksen kriittistä suhtautumista kuntien mahdollisuuksiin vaikuttaa ylikunnallisten organisaatioiden toimintaan perussuomalaiset pitävät oikeana. Siksi metropolialueen kuntien sopimusperustaista yhteistyötä tulee kehittää.

Perussuomalaiset hylkäävät esiselvityksen ratkaisun ylikunnallisten organisaatioiden läpinäkyvyyden ja kuntien vaikutusmahdollisuuksien puutteisiin. Hallinnon keskittäminen ei lisää läpinäkyvyyttä tai kuntalaisten äänen kuuntelemista. Sen sijaan Perussuomalaiset esittävät uutta sopimusperustaista Metropolivaltuuskuntaa ylikunnallisten lakisääteisten ja vapaaehtoisten yhteistyömuotojen koordinaattoriksi ja kehittäjäksi. Perussuomalaisten esitys sopimusperustaiseksi Metropolivaltuuskunnaksi on tämän lausunnon liitteenä.

4.6 Demokratia ja osallistuminen

Esiselvitys:

Perustuslaissa on turvattu kunnan asukkaiden itsehallinto, jossa kaikilla on yhteinen vastuu asuinpaikkakuntansa kehityksestä ja hyvinvoinnin turvaamisesta. Siten kunnallinen itsehallinto on nimenomaisesti kunnan asukkaiden itsehallintoa.

Metropolialueella on tarve asukkaiden itsehallintoa tukevalle rakenteille kunnanosissa sekä koko metropolialueen kattavalle kansanvaltaiselle päätöksenteolle ja pitkäjänteiselle kehittämiselle (ks. edellinen luku). (Valtiovarainministeriö 2011.)

Mahdolliset rakenneratkaisut, joilla luodaan metropolihallintoa tai suurempia kuntia lisäävät painetta luoda uudenlaista lähidemokratiaa kansalaisten vaikuttamismahdollisuuksien turvaamiseksi.

Perussuomalaiset rp:n lausunto:

Esiselvityksen ehdotukset eivät tue kunnallista itsehallintoa ja ovat siten arveluttavia perustuslain näkökulmasta.

Perussuomalaiset kiinnittävät myös huomiota siihen, että tässä kohdassa esiselvityksessä avataan jo näkymä uuden hallintotason luomista kuntien alapuolelle. Tämä kuvastaa osaltaan selvityksen

tekijöiden piittaamattomuutta byrokratian lisääntymisestä ja esitettyjen hallintomuutosten tuomista lisäkustannuksista.

Perussuomalaiset katsovat nykyisen kunnallisen itsehallinnon olevan toimiva, kansanvaltainen ja kustannustehokas hallintorakenne.

5 METROPOLIALUEEN MAHDOLLISET RAKENNEMUUTOKSET

Esiselvitys:

Esiselvityksen tavoitteena on esittää metropoliseudun uusiksi paikallishallinnon rakenteiksi vaihtoehdot, jotka varmistavat metropolialueen asukkaiden hyvinvoinnin, työpaikkojen kasvun ja kansainvälisen kilpailukyvyn. Kuntaudistuksen tavoitteiden mukaan perusvaihtoehtona on vahva peruskunta, jolla on riittävät resurssit ja osaaminen palvelujen järjestämiseen ilman monitahoisia yhteistyörakenteita. Peruskunta olisi samalla yhdyskuntarakenteellisesti luonteva asumisen, työssäkäynnin ja asioinnin alue. Lisäksi se voisi vastata myös segregaaation ehkäisystä ja kansainvälisen kilpailukyvyn vahvistamisesta. Metropolialueella tämä tavoite edellyttäisi voimakasta kuntarakennemuutosta ja merkittävästi pienempää kuntamäärää.

Perussuomalaiset rp:n lausunto:

Esiselvityksen johtopäätös on väärä. Metropolialueella asukkaiden hyvinvoinnin, työpaikkojen kasvun ja kansainvälisen kilpailukyvyn varmistaminen tapahtuu parhaiten itsenäisten kuntien ja niiden keskeisen sopimusperustaisen yhteistyön toimesta. Kunnallinen itsehallinto varmistaa kuntalaisten hyvinvoinnin ja mielipiteiden huomioittamisen.

Esiselvitys:

Hallitusohjelmassa on tavoitteena myös selvittää tarve metropolialuetta koskevalle erilliselle laille ja hallituksen linjausten mukaan jonkin tyyppistä metropolihallintoa.

Perussuomalaiset rp:n lausunto:

Tässä esiselvitys taas kerran paljastaa hallitusohjelman todelliseksi syyksi esiselvityksessä ajetuille metropolialueen kuntien pakkoliitoksille ja vahvalle metropolihallinnolle. Hallitusohjelma on kuitenkin heikko peruste syrjäyttää satojen vuosien kuluessa kehittynyt paikallinen kansanvaltainen hallintorakenne.

Esiselvitys:

Metropolialueen työssäkäynti- ja asiointialueen laajuuden sekä yhdyskuntarakenteen tiiviiden ulottuminen usealle kehälle edellyttää vahvojen peruskuntien lisäksi jonkinlaista metropolihallintoa. Jos Helsingin seudulla on 1-2 kuntaa metropolihallinto voi perustua sitovaan sopimusperusteiseen järjestelyyn seudun sisällä ja Uudenmaan kuntien kanssa. Vahvat kunnat pystyvät sopimaan ja sitouttamaan eri toimijat yhteisten tavoitteiden toteuttamiseksi, Jos taasen kuntarakennemuutokset ovat vähäisempiä, niin tarvitaan hallinnollista metropolioorganisaatiota. Siten kuntarakenne vaikuttaa metropolihallinnon vallan ja vastuun määrään.

Perussuomalaiset rp:n lausunto:

Jälleen kerran esiselvitys on sisäisesti ristiriitainen. Valtaa keskittävää uutta metropolihallintoa perustellaan tässä yhdyskuntarakenteen tiiviydellä, toisaalta sitä perustellaan mm. esiselvityksen seuraavassa kohdassa 5.1 alueen yhdyskuntarakenteen eheyttämistarpeella!

Sisäiset ristiriidat perusteluissa osoittavat esiselvityksen kelvottomaksi hallintorakenteen muutosten pohjaksi, ja paljastavat selvityksen esitysten taustalla olevan ainoastaan hallitusohjelman linjauksien. Siten miljoonan suomalaisen elämään ja arkipäivään vaikuttavat suuret ratkaisut on tosiasiaassa saneltu muutaman poliitikon muutaman päivän aikana säätytalon hallitusneuvotteluissa tekemissä lehmänkaupoissa.

5.1 Metropolialueen kuntien nykytilan haasteet

Esiselvitys:

Yhdyskuntarakenteen eheyttäminen, ilmastonmuutoksen ehkäisy, riittävän asuntotuotannon ja sosiaalisen eheyden turvaaminen sekä kansainvälisen kilpailukyvyn parantaminen ovat ne ensisijaiset asiat, joiden vuoksi on arvioitava, tarvitaanko metropolialueelle nykyisiä yhteistyömuotoja vahvempi toimija

Kuntien välisellä laajalla vapaaehtoisuuteen ja kuntayhtymiin perustuvalla yhteistoiminta sekä aiesopimukset kuntien ja valtion välillä eivät ole olleet tarpeeksi vaikuttavia metropolialueen haasteiden ja yhteistyön tavoitteiden näkökulmasta.

Monitahoisen yhteistyön vuoksi päätöksenteko on hajautunut. Se ei ole läpinäkyvää ja legitiimiä eikä seudun poliittiselle johtajuudelle ole ollut tahtoa tai tilaa. Päätöksentekojärjestelmää on pidetty sekavana ja tehtäviä päällekkäisinä monien alueen toimijoiden tehtävien kanssa. Yhteistyö vie paljon luottamushenkilöiden ja valmistelijoiden resursseja, joka on aiheuttanut tyytymättömyyttä yhteistyön nykytilaan.

Metropolikriteerejä tarkastelevien kappaleiden perusteella voidaan yhteenvedona todeta, että nykymalli ei tuota parasta mahdollista tulosta alueen kehitykselle. Tulevaisuudessa voidaan perustellusti edellyttää parempaa kokonaisuuden hallintaa ja toteutuksen suunnitelmallisuutta.

Perussuomalaiset rp:n lausunto:

Yhdyskuntarakenteesta:

Edellä on jo todettu, että esiselvitys on sisäisesti ristiriitainen. Toisaalta se perustelee uutta hallintoa ja kuntaliitoksia yhdyskuntarakenteen hajanaisuudella, toisaalta yhdyskuntarakenteen tiiviydellä. Siten esiselvityksen perusteluista ei voi löytää mitään järkeenkäypää tukea esitetyille hallintorakenteen muutoksille.

Ilmastonmuutoksen ehkäisystä:

Kuten esiselvityksessä todetaan, on metropolialueen kuntien vapaaehtoisella yhteistyöllä toteutettu suuria joukkoliikennehankkeita. Tällä hetkellä joukkoliikenneyhteyksien parantamisen merkittävien pullonkaula ovat valtiovallan jarrutustoimet mm. Länsimetron jatkamisen ja muiden raideliikenteen kehittämishankkeiden kohdalla.

Asuntotuotannosta:

Edellä lausunnossamme jo todettiin, että valtiovallan toimenpiteet lähes 10 miljardin suuruisen ARA-rahoituksen suuntaamisessa ja käytössä ovat suurin syy kohtuuhintaisten asuntojen pulaan metropolialueella.

Sosiaalisen eheyden turvaamisesta:

Edellä lausunnossamme jo todettiin, että osaamista ja kielitaitoa painottavan valtion siirtolaispolitiikan puuttuminen sekä esiselvityksen tavoite vieraskielisen väestön määrän voimakkaasta kasvamisesta ovat suurin uhka metropolin sosiaalisen eheyden turvaamiselle.

Metropolialueen päätöksenteko on hajautunut itsenäisiin kuntiin ja niiden yhteistyöorganisaatioihin. Väittäessään että itsenäisten kuntien päätöksenteko ei ole läpinäkyvää ja legitiimiä, halveksuu esiselvitys kansanvaltaa ja kansalaisia.

Esiselvityksen johtopäätös ”että nykymalli ei tuota parasta mahdollista tulosta alueen kehitykselle” on väärä ja perusteeton. Perussuomalaiset katsovat, että kuntien itsehallintoon ja sopimusperustaiseen yhteistyöhön nojaavaa nykymallia kehittämällä voidaan parhaiten turvata selvityksessä kirjattujen metropolikriteerien toteutuminen ja asukkaiden hyvinvointi

5.2 Metropolialueen haasteisiin vastaaminen kuntarakenteilla

Esiselvitys:

Seudun asukkaat ovat hallinnollisesti sidottuja nykyisiin kuntiin ja niiden palveluihin, mutta identiteitiltään entistä enemmän toisaalta koko metropolin ja maailman kansalaisia vaikkakin toisaalta kaupunginosien ja asuma-alueiden asukkaita.

Helsinki-Vantaa selvityskään, jossa alustavasti tarkasteltiin mahdollisen liitoksen hyötyjä ja uhkia, ei johtanut kuntajaon muutokseen. Vantaa perusteli kielteistä päätöstään selvityksessä mainituilla uhilla ja arvioilla yhdistymisestä aiheutuvista välittömistä kustannuksista.

Kuntafuusioista saadut kokemukset ovat yleisesti huomattavasti myönteisempiä kuin vallalla olevat asenteet kuntien yhdistymisestä.

Suurissa kunnissa keskeisimmät hyödyt tulevat tutkimusten ja liitoksista tehtyjen arviointien mukaan mm. elinvoiman, kilpailukyvyn ja vetovoiman parantumisesta, vahvemmassa palvelujen järjestäjästä sekä maankäytön suunnittelusta ja vaaleilla valitun valtuuston vaikutusvallan kasvusta.

Perussuomalaiset rp:n lausunto:

Esiselvityksessä ei ole mitään konkreettisia perusteluja miksi kuntarakenteiden muutos parantaisi edellytyksiä vastata metropolialueen haasteisiin. Viittaukset kuntafuusioista saatuihin myönteisiin kokemuksiin eivät valaise asiaa metropolikuntien osalta, koska kuntakoko ja kuntien elinvoimaisuus on metropolialueella olennaisesti toinen kuin muualla Suomessa tehdyissä kuntaliitoksissa on ollut asianlaita.

5.3 Metropolialueen haasteisiin vastaaminen metropolihallinnolla

Esiselvitys:

Alueen kestävä kehittäminen ilman merkittäviä kuntarakennemuutoksia edellyttää metropolihallintoa. Nykyinen tapa, jossa seudun kunnat yhteistoiminnassa sopisivat ja päättäisivät seudun kehittämisen tavoitteista ja niiden tavoitteiden toteuttamisen edellyttämistä toimenpiteistä, ei toimi riittävän tuloksellisesti.

Lisäksi kunnat eivät toteuta vapaaehtoisessa yhteistyössä sovittuja toimenpiteitä mm. asuntotuotannon osalta

Metropolihallinnon perustaminen ja toiminnan varmistaminen edellyttää metropolilakia ja muita lainsäädäntötoimia. Lailla säädettäisiin organisaation tehtävistä, päätöksenteosta ja rahoituksesta. Metropolihallinnon tehtäviä olisivat alueen kilpailukyvyyn sekä elinkeino- ja innovaatiopolitiikkaan, maankäyttöön, asumiseen ja liikenteeseen (MAL-asioihin ml. metropolikaava), segregatioon, työvoimaan liittyvät ja maahanmuuttoon liittyvät kysymykset. Tämän lisäksi ammatillisen koulutuksen ennakointi ja järjestäminen sekä metropolialueelle tärkeiden nuorisotakuun sekä oppisopimuskoulutuksen organisointi kuuluisivat metropolihallinnon vastuulle. Metropolihallinnolla olisi palvelutehtävinä lisäksi mm. HSL:n julkinen liikenne ja HSY:n yhdyskuntatekniikan palvelut, koska niiden toiminta ja päätöksenteko suurine investointeineen kytkeytyvät kiinteästi yhteiskuntarakenteen kehittämiseen. Samoin tulisi harkita myös ruotsinkielisten palvelujen koordinoitua metropolihallinnon tehtäväksi.

Lailla ei luotaisi uutta hallinnontasoa, sillä nykyiset kuntayhtymät (UML, HSL, HSY) sekä vapaaehtoisen yhteistyön organisaatiot (HSYK, pääkaupunkiseutu, KUUMA) muodostaisivat toiminnan perustan. Toiminnat yhteen liittämällä ja siirtämällä ne metropolihallinnon yhteyteen hallintotasoa voidaan vähentää ja tehdä ne nykyistä läpinäkyvimmiksi. Päätöksenteko perustuisi kuntavaalien yhteydessä järjestettäviin suoriin vaaleihin. Palvelutoiminnot liikelaitostettaisiin ja niiden tuotannosta vastaisivat liikelaitosten johtokunnat.

Metropoliorganisaation rahoituksen järjestämisessä on useita vaihtoehtoja: esimerkiksi metropoliorganisaation oma verotusoikeus, kuten kuntien kiinteistö- tai yhteisöverotusoikeuden siirtäminen metropolihallinnolle; osuusmaksut, kuten osuus kuntien verotuloista; palvelutoimintojen liittymä- ja käyttömaksut ja taksat sekä vuokraustoiminnan tuotot; lainarahoitus suurempia investointeja varten sekä esimerkiksi tienkäyttö-/ruuhkamaksut ja niiden rahastointi tulevia liikenneinvestointeja varten. Näitä rahoituksen vaihtoehtoja tulee kuitenkin selvittää tarkemmin mahdollisen metropolilain yhteydessä.

Perussuomalaiset rp:n lausunto:

Perussuomalaisten mielestä alueen kestävä kehittäminen ei edellytä kuntien pakkoliitoksia tai vahvaa metropolihallintoa. Vapaaehtoisilla kuntaliitoksilla ja sopimusperustaisella metropoliyhteistyöllä voidaan paremmin säilyttää metropolialueen nykyinen kilpailukyky ja kuntalaisten vaikutusmahdollisuudet. Esimerkkinä toteamme Helsingin seudun suurten kuntien toteuttaneen mm. asuntotuotannon osalta MAL sopimuksessa sovitut asuntotuotannon tavoitteet.

Kiinnitämme huomiota tässäkin esiselvityksen sisäiseen ristiriitaisuuteen. Toisaalta selvityksessä todetaan metropolihallinnon perustamisen edellyttävän lainsäädäntötoimia (esiselvitys mm. ss. 51-52), toisaalta todetaan että lailla ei luotaisi uutta hallinnontasoa (esiselvitys s. 52). Kysymme, mitä muuta lakisääteinen kunnille nyt kuuluvia tehtäviä hoitava ja mahdollisesti verotusoikeuden omaava seutuhallinto on kuin uusi hallinnon taso?

Perussuomalaiset näkee esiselvityksen ehdotuksia paremmaksi vaihtoehdoksi metropolikuntien keskinäisen yhteistyön kehittämisen perustamalla kuntien ja valtion sopimuksella tätä yhteistyötä koordinoimaan metropolivaltuuskunta, jolle voidaan siirtää myös valtion nykyisin hoitamia tehtäviä mm. asuntorahoituksen alueella. Tämä uusi metropolivaltuuskunta tulisi Perussuomalaisten mielestä valita suorilla vaaleilla ja sillä ei tulisi olla verotusoikeutta.

Maankäyttö, asuminen ja liikenne; metropolikaava

Esiselvitys:

Metropolialueella luovuttaisiin nykyisestä kolmen kaavatason järjestelmästä. Uusi kaavajärjestelmä muodostuisi metropolikaavasta ja asemakaavasta. Metropolikaavan laatisi metropolihallinto ja sen hyväksyisi metropolivaltuusto.

Pääsääntönä olisi myös, ettei metropolikaava-alueella uudisrakentaminen asemakaava-alueen ulkopuolelle olisi mahdollista.

Metropolikaavan ja toimeenpano-osan toteutumisen kannalta keskeisiä ovat väylien ja muun infrastruktuurin rakentaminen, asuntotuotanto, erityisesti vuokra-asuntotuotanto sekä lievealueelle rakentaminen. Nämä tulee varmistaa siten, että:

- Metropolikaavan toimeenpano-osassa sovitaan sitovasti, että uusien kasvukäytävien ja -alueiden toteutumisen edellytyksenä ovat toimivien liikenneyhteyksien rakentaminen ja niiden oikea ajoitus. Tämän vuoksi seudullisten väylähankkeiden rahoitus ja toteuttaminen tulisi siirtää metropolihallinnolle.
- Metropolikaavan toimeenpano-osan mukainen vuokra-asuntotuotanto toteutuu sovitulla tavalla niissäkin tapauksissa, joissa kunnan omilla tai muilla yleishyödyllisillä rakennuttajilla ei ole siihen kunnassa valmiuksia. Tätä varten seudulle tulee perustaa vuokra-asuntoja tuottamaan ja hallinnoimaan Asuntoliikelaitos, joka huolehtii asuntokannan rahoituksesta, tonttimaan hankinnasta, rakennuttajatehtävistä ja asukasvalinnoista. Metropolihallinnolla tulee olla oikeus lunastaa maata vuokra-asuntotuotantoon ja päättää valtion tuen myöntämisestä sekä kohteille että asukkaille.
- Suunnittelutarveratkaisujen tekemisen tulee kuulua metropolihallinnolle, jotta asemakaava-alueiden ulkopuoliset alueet toteutuisivat myös metropolikaavan mukaisesti.
- Segregaation ja maahanmuuton hoitaminen ja hallinta ovat osittain osa asuntopolitiikkaa, joten segregaatio-ongelmia ehkäisevä ohjelma sekä maahanmuutto-ohjelma asunto-osioineen tulee käsitellä metropolikaavan toimeenpano-osaan liittyen.

Perussuomalaiset rp:n lausunto:

Perussuomalaisten mielestä maankäytöstä päättäminen kuuluu kunnille. Se on kunnallisen lähidemokratian olennainen osa. Metropolikaava toimeenpano-osineen tulisi esiselvityksen esittämässä laajuudessa olennaisesti kaventamaan kunnallista itsehallintoa ja kuntalaisten vaikutusmahdollisuuksia elinympäristöönsä. Tämän kunnallisen itsehallinnon syrjäyttämisen Perussuomalaiset hylkäävät.

Metropolialue sisältää esitettyssä laajuudessaan myös suuria haja-asutusalueita, joille ehdotettu kategorinen rakennuskielto on kohtuuton kansalaisten ja maanomistajien kannalta.

Perussuomalaiset näkevät, että sopimusperustainen metropolivaltuuskunta voisi hyväksyä maakuntakaavan korvaavan metropolikaavan seudullista maankäyttöä ohjaamaan. Kaavoitusprosesissa on varmistettava kuntien kannan huomioonottaminen.

Osana metropolivaltuuskunnan toimintaa olisi seudullisen yhteistyön koordinoiminen ja kehittäminen mm. liikenneväylien ja asuntotuotannon alueilla. Sitovaa ja kunnan tahdon vastaisesti toimeenpantavaa metropolikaavan toteuttamisohjelmaa eivät Perussuomalaiset hyväksy.

6 KUNTIEN KUULEMINEN ESISELVITYKSESSÄ

Perussuomalaiset rp:n lausunto:

Ei lausuttavaa. Kuntien esittämät mielipiteet tulee ottaa huomioon ja metropoliratkaisun tulee tapahtua kuntien ja valtion välisessä sopimusperustaisessa prosessissa.

7 KUNTAJAKOSELVITYSALUEIDEN JA METROPOLIHALLINNON VAIHTOEHDOT

Esiselvitys:

Hallitusohjelman tavoitteena on rakentaa Suomeen vahvat peruskunnat, jotka muodostuvat luonnollisista työssäkäyntialueista ja joilla on riittävät resurssit ja osaaminen luoda hyvinvoinnin edellytyksiä ja järjestää itsenäisesti suurin osa palveluista. Lisäksi kunnan koon ja voimavarojen tulee olla riittävät vastaamaan elinvoiman ja elinkeinojen kehittämisestä. Hallitusohjelman mukaan kunta- ja palvelurakennerratkaisujen merkitys korostuu metropolialueella ja tarve metropolialuetta koskevalle erilliselle laille selvitetään. Esiselvityksen toimeksiannon perustana ja lähtökohtana ovat nämä metropolialuetta koskevat tavoitteet sekä hallituksen kuntauudistuksen linjaukset ja rakennelakiluonnoksen säädökset.

Siten eri vaihtoehdot toteuttavat päätöksentekovallan ja alueen kehittämisvastuun siirtämistä laajemman alueen hallinnolle; joko suuremmille kunnille tai seudun kokonaiskehityksen kannalta keskeisissä asioissa metropolihallinnolle.

Selvityksen ensimmäisissä luvuissa tarkastellaan metropolialueen nykytilaa metropolikriteerien näkökulmasta. Niiden perusteella on selkeää tarvetta lisätä alueen kokonaisuutta koskevaa päätöksenteko- ja toimeenpanovaltaa, jotta sekä metropolialueen että koko Suomen elinvoiman kasvu turvataan.

Selvityksen esitykset perustuvat siihen, että kuntien tehtävänä on - joskus itsekkäästikin - edistää kunnan ja sen asukkaiden etua, jolloin kuntien päätöksenteossa koko metropoliseudun etu ei korostu, vaikka koko seutu on yhtä työpaikka- ja asiantialuetta. Kuntien välillä on kilpailutilanne, jonka vallitessa kunnat eivät löydä ja pysty sopimaan yhteisestä linjasta ja toimenpiteistä, joilla koko seutu kehittyisi kokonaisuudessaan parhaalla tavalla.

Muutosten etujen tulee olla kuitenkin suurempia kuin oletetut muutostalustannukset.

Tämän lisäksi kuntalaisille tarjottavien palveluiden periaatteet tulee yhtenäistää.

Hallintokustannusten määrä tuskin kasvaa, kun uudistuksilla vähennetään hallintotasoja.

Vaikutusten arviointi esiselvityksessä on haastavaa, koska yksityiskohtia esimerkiksi mahdollisen metropolihallinnon tehtävistä, rahoituksesta tai metropolivaltuuston valintatavasta ei vielä tiedetä.

Uudenmaan liitto on osa Etelä-Suomen maakuntien yhteistoiminta-aluetta, jonka pohjalta voidaan muodostaa laajemman metropolialueen käsittävä Etelä-Suomen maakunta. Myös nämä kysymykset edellyttävät erillistä arviointia mahdollisissa jatkoselvityksissä.

Perussuomalaiset rp:n lausunto:

Metropolialueella kunnat ovat jo vahvoja peruskuntia. Niillä on riittävät resurssit ja osaaminen hyvinvoinnin edellytysten luomiseen ja palvelujen järjestämiseen joko itse tai sopimusperustaisessa yhteistyössä muiden kuntien kanssa. Siten hallitusohjelman ja esiselvityksen näkemys kunta- ja palvelurakennerekaisujen (lue: pakkoliitosten ja lakisääteisen metropolihallinnon) suuresta tarpeesta metropolialueella on virheellinen. Kuten esiselvityksessä todetaan, tämä hallitusohjelman väärä linjaus on kuitenkin sanellut esiselvityksen lopputuloksen.

Toisin kuin esiselvitys tässä kohdin väittää, esiselvityksen ensimmäisten lukujen perusteella ei ole selkeää tarvetta keskittää metropolialueen päätöksentekoa tai lisätä uutta hallintoa. Päinvastoin, esiselvityksen alkuosassa kirjataan useita tässä Perussuomalaiset rp:n lausunnossa painotettuja seikkoja, jotka puhuvat esiselvityksen keskittämisen- ja pakkoliitosvaihtoehtoja vastaan. Lausunnossamme on osoitettu esiselvityksen sisältävän myös keskenään ristiriitaisia väitteitä ja perusteluja, jotka osaltaan vievät pohjaa esiselvityksen johtopäätöksiltä.

Selvityksen esitykset perustuvat siis hallitusohjelman virheelliseen arvioon metropolialueen kuntien palveluista ja toiminnasta. Sen lisäksi selvityksessä on ymmärretty väärin kuntien tehtävä ja toiminnan perusolemus. Kuten jo aiemmin lausunnossamme olemme todenneet, kuntien toiminta ei ole kilpailua parhaista veronmaksajista vaan pyrkimystä toteuttaa kuntalaisten vaaleissa ilmaisema tahto parhaasta tavasta toteuttaa kuntalaisten hyvinvointi.

Selvityksen keskusjohtoisuutta korostava linja on virheellinen. Kuntalaisille tarjottavien palveluiden periaatteita ei tule yhtenäistää selvityksessä esitetyllä tavalla. Kunnallinen itsehallinto antaa kuntalaisille mahdollisuuden vaikuttaa asuinpaikkakuntansa palveluihin. Tähän puuttuminen kaventaisi merkittävästi kansanvaltaista päätöksentekoa. Lainsäädännöllä on jo nyt asetettu kuntien palveluille yhtenäiset raamit ja vaatimustaso, siihen ei tarvita lisää keskusjohtoisuutta pakkoliitosten tai kunnallista päätöksenteon heikentävän seutuhallinnon muodossa.

Selvitys olettaa, että esitetyillä metropolihallinnon vaihtoehtoilla hallintokustannusten määrä tuskin kasvaa, koska uudistuksilla vähennetään hallintotasoja. Väite esitetään ilman mitään tarkempaa kustannusten ja hyötyjen arviota. Sen sijaan selvityksessä kyllä avataan näkymät uusiin kuntien sisäisiin hallinnollisiin rakenteisiin lähidemokratian nimissä⁵ ja uusiin ”suur-metropolin” hallintorakenteisiin esitetyn 14 kuntaa kattavan metropolihallinnon yläpuolelle.⁶ Nämä kaksi uutta hallintotasoa siis tulisivat metropolihallinnon rinnalle, joka itsessään uutena hallintotasona mm. pitäisi sisällään erityisen ruotsinkielen asemaan keskittyvän uuden seudullisen hallintoelimen. Näiden kaikkien uusien hallintokerrosten lisäksi selvityksen esitykset säilyttävät jossain muodossa kunnat sekä monet kuntien yhteiset organisaatiot hallintokerroksena. Siten selvityksen ehdotuksista aukeaa jo näkymä, jossa valtionhallinnon alapuolella on ainakin neljä paikallista ja seudullista hallintokerrosta!

⁵ Esiselvitys ss. 7-8.

⁶ Esiselvitys s. 68.

Mikään selvityksessä ei puhu sen puolesta, että selvityksen ratkaisulla saavutettaisiin kustannussäästöjä. Sen sijaan monet selvityksen ehdotukset sisältävät riskin kustannusten ja hallinnon merkittävästä kasvusta.

7.1 VAIHTOEHTO 1: Suurkunnat ja sopimusyhteistyö

Esiselvitys:

7.1.1. Vaihtoehdon kuvaus

Tässä vaihtoehdossa muodostettaisiin kaksi kuntajakoselvitysalueita, pääkaupunginseudun kunta ja Keski-Uudenmaan kunta:

- Helsinki, Espoo, Vantaa, Kauniainen, Kirkkonummi, Sipoo ja Vihti
- Hyvinkää, Järvenpää, Kerava, Mäntsälä, Nurmijärvi, Pornainen ja Tuusula

Perussuomalaiset rp:n lausunto:

Perussuomalaiset rp hylkää vaihtoehdon 1. Se keskittää hallintovaltaa, loukkaa kunnallista itsehallintoa ja vähentää kansanvaltaa. Vaihtoehdolla saavutettavista kustannussäästöistä ja palvelutason parantumisesta ei ole esitetty mitään arviota tai selvitystä.

Kuntien välisen sopimusyhteistyön osalta Perussuomalaiset viittaavat tässä lausunnossa esittämäänsä omaan metropolivaihtoehtoonsa ”Itsenäisten kuntien elinvoimainen metropoli”. Perussuomalaiset kannattavat metropolialueen ja sen palvelujen kehittämistä kuntien sopimusyhteistyön ja sen puitteissa luotavan metropolivaltuuskunnan kautta.

Perussuomalaiset katsovat, että kuntarakenteen muutosten ja uuden metropolihallinnon luomisen tulee tapahtua kuntien ja valtion välisessä sopimusprosessissa. Siksi Perussuomalaiset rp ei valtakunnallisena puolueena halua ottaa kantaa mihinkään konkreettiseen kuntaliitosvaihtoehtoon tai palvelujen tuottamisen malliin, vaan jättää selvityksen esitykset siltä osin kansalta valtakirjan saaneiden perussuomalaisten metropolialueen valtuutettujen harkintaan. Seudun uusiin vaatimuksiin voidaan vastata loukkaamatta kuntalaisten tahtoa, jota heijastamaan satojen vuosien kuluessa on metropolialueelle muovautunut nykyinen kuntarakenne ja kuntien välinen yhteistyö.

Maankäytön osalta Perussuomalaiset pitävät selvityksessä esitetyistä vaihtoehdoista parhaana Vaihtoehdon 1 sisältämää mallia, jossa selvityksen mukaan ”metropolikaavoitus suunnitellaan kuntien yhteistyönä ilman maakuntakaavaa ja siten kuntien kaavoitusvalta tulisi lisääntymään”.⁷

7.2 VAIHTOEHTO 2: Metropolihallinto ja vahvat peruskunnat

Esiselvitys:

7.2.1 Vaihtoehdon kuvaus

Tässä vaihtoehdossa muodostettaisiin neljä kuntajakoselvitysalueita:

- Helsinki - Sipoo
- Kerava – Tuusulan eteläosa - Vantaa
- Espoo - Kauniainen - Kirkkonummi
- Hyvinkää – Järvenpää – Mäntsälä - Nurmijärvi - Pornainen – Tuusulan pohjoisosa

⁷ Esiselvitys s. 74.

7.2.2 Metropolihallinto

Koko Helsingin seudun yhteisiä asioita koskevaa päätöksentekoa kootaan metropolihallintoon

Metropolihallinnon tehtävinä ovat

1. Elinkeinopolitiikka, työvoima-asiat ja yleinen edunvalvonta
2. Yhteisön kehitys, maahanmuutto ja segregaaation ehkäisy
3. Maankäytön, asumisen ja liikenneasioiden suunnittelu
4. Edellä oleviin tehtäviin liittyvä ja muu palvelutoiminta.

Metropolikaavan toimeenpano-osassa päätetään asuntoalueiden, vesihuollon sekä seudullisten väylien suunnittelun ja toteuttamisen aikataulusta ja rahoituksesta. Samalla kunta sitoutuu käytännössä katujen, viheralueiden ja puistojen rakentamiseen. Valtio on toimeenpano-osan yksi osapuoli. Toimeenpano-osaa tarkastellaan vähintään neljän vuoden välein.

Metropolihallinnon päätöksenteko

Metropolihallinto on vaaleilla valittu lakisääteinen oikeushenkilö ja kuntien yhteistyöelin. Ylintä päätösvaltaa käyttää suorilla vaaleilla valittu valtuusto. Metropolihallinnolla on lakiin perustuvat tehtävät ja tulopohja.

Metropolihallinnolle tulee määrittää sitä koskevissa säädöksissä

- kokonaisvastuu kansainvälisen kilpailukyvyn edistämiseksi, mihin liittyen se tekee kasvu- ja aieso-pimuksia valtion viranomaisten kanssa.
- metropolikaavan laatimisvastuu ja päätösvalta
- aluekehityslain mukaiset tehtävät
- valtiolta (LVM, TEM, ELY, YM) siirrettyä toimivaltaa elinkeinoasioissa, liikenneasioissa, sosiaali- ja asuntotuotannon turvaamiseen sekä maahanmuuttajien työllistymiseen ja koulutukseen liittyvissä tehtävissä
- väylärahoitus ja vastuu tieverkon ylläpidosta valtakunnallisia väyliä lukuun ottamatta
- vastuu ruotsinkielisten ja vieraskielisten palvelujen saatavuudesta
- vastuu seudun ammatillisen koulutuksen ylläpidosta
- vastuu tietohallinnon infrastruktuurin ja arkkitehtuurin kehittämisestä
- vastuu maahanmuuttajien kotouttamisesta, koulutuksesta ja työllistämisestä

Resurssit ja rahoitus

Metropolihallintoon siirtyy edellä mainittuja tehtäviä hoitava henkilökunta kunnista, HSL:n ja HSY:n kuntayhtymistä, ELY-keskuksesta sekä Uudenmaan liitosta sekä tehtävien mukana myös valtiolta ja muilta toimijoilta. Toiminta rahoitetaan osuuksilla kuntien verotuloista (ansiotulojen vero, kiinteistövero, yhteisövero) siten, että laskennallisesti metropolikaavan laatimisesta aiheutuvat menot katetaan periaatteessa kiinteistöverolla, elinkeinoasioiden hoito yhteisöverolla sekä maahanmuuttajien kotouttamisen ja muut menot ansiotuloverolla, liikelaitosten maksu- ja muilla tuloilla sekä valtionosuuksilla ja muulla valtion tuella (esimerkiksi joukkoliikenteen tuki ja ympäristöministeriön investointi- ja käynnistämisyhteistyöt).

Tällä hetkellä metropolihallinnon tehtävien kustannuksia vastaavat kuluerät ovat kuntien budjeteissa HSL:n, HSY:n, Uudenmaanliiton, HSYK:n toiminnan rahoituserinä sekä kuntien oman toiminnan kustannuksina. Jos valtiolta siirtyy metropolihallinnolle tehtäviä, niin ne tulisi täysimääräisesti korvata metropolihallinnolle. Tehtävien määrittely ja siirto vaikutuksineen on

tarpeen arvioida tarkemmin jatkoselvityksissä. Maahanmuuttopalvelujen hoidosta syntyvät kustannukset jaetaan kuntien kesken.

Vaikka metropolihallinnosta kunnille aiheutuva rahoitusrasitus ei kokonaisuudessa kasva, se voi kohdistua kuntiin nykyisestä poikkeavalla tavalla mm. silloin kun liittyvät HSL:ään tai kun maahanmuuttajiin liittyviä kustannuksia jaetaan eri kunnille.

Investointeihin käytetään lainarahoitusta, jossa takaajina ovat kunnat ja valtio nykyisellä kustannusten jaolla.

Perussuomalaiset rp:n lausunto:

Perussuomalaiset rp hylkää Vaihtoehdon 2. Se keskittää hallintovaltaa, loukkaa kunnallista itsehallintoa ja vähentää kansanvaltaa. Vaihtoehdolla saavutettavista kustannussäästöistä ja palvelutason parantumisesta ei ole esitetty mitään arviota tai selvitystä.

Perussuomalaiset kannattavat metropolialueen ja sen palvelujen kehittämistä kuntien sopimussyhteistyön ja sen puitteissa luotavan metropolihallinnon kautta.

Perussuomalaiset katsovat, että kuntarakenteen muutosten ja uuden metropolihallinnon luomisen tulee tapahtua kuntien ja valtion välisessä sopimusprosessissa. Siksi Perussuomalaiset rp ei valtakunnallisena puolueena halua ottaa kantaa mihinkään konkreettiseen kuntaliitosvaihtoehtoon tai palvelujen tuottamisen malliin, vaan jättää selvityksen esitykset siltä osin kansalta valtakirjan saaneiden Perussuomalaiset rp:n metropolialueen valtuutettujen harkintaan. Siten uusiin vaatimuksiin voidaan vastata loukkaamatta kuntalaisten tahtoa, jota heijastamaan satojen vuosien kuluessa on metropolialueelle muovautunut nykyinen kuntarakenne ja kuntien välinen yhteistyö.

Perussuomalaiset rp suhtautuu kuitenkin myönteisesti siihen, että mahdollisen uuden sopimusperustaisen seudullisen hallinnon ylin päätöksentekoaikoin valitaan suorilla vaaleilla.

Uusia verotusoikeuden omaavia hallintokerroksia Perussuomalaiset rp ei hyväksy. Metropoliratkaisusta sopimisen yhteydessä Perussuomalaiset haluavat erityistä huomiota kiinnitettävän siihen, että kuntien kustannusrasitus ei kasva eikä palvelutuotannon tehokkuus heikkene. Kuntien verotuloihin ei tule puuttua tai tasata niitä kuntien kesken ilman asianosaisten kuntien suostumusta.

7.3 Vahvan metropolihallinnon malli ja vaihtoehtoiset kuntajakoselvitysalueet

[Esiselvityksen VAIHTOEHTO 3.]

Esiselvitys:

Edellä esitettyjen päävaihtoehtojen [Vaihtoehto 1. ja Vaihtoehto 2.] lisäksi selvityshenkilöt ovat arvioineet muita mahdollisia metropolihallinnon ja kuntajakoselvitysalueiden malleja.

7.3.1 Vahva metropolihallinto

Mikäli kuntaliitoksia ei tapahdu luvuissa 7.1 tai 7.2 oletetussa määrin, jää vastaavasti vastuu seudun kehityksestä vaihtoehtoa 7.2 vahvemmalle metropolihallinnolle.

Tällöin vahvalla metropolihallinnolla tulisi luvussa 7.2.2 mainittujen tehtävien lisäksi olla seuraavat vastuut/tehtävät

1. Vahva metropolihallinto päättää seudun yhtenäisestä maapolitiikasta ja toteuttamisen keinoista

2. Vahva metropolihallinto määrittelee kuntien osuuden väylärahaan joukkoliikenteen ja liikenneinvestointien rahoittamiseksi.
3. Vahva metropolihallinto päättää suunnittelutarvealueista ja -ratkaisuista
4. Vahvalla metropolihallinnolla on tehtävänä hoitaa koko seudun vuokra-asuntojen asukasvalinnat
5. Vahva metropolihallinto yhdessä perustettavien SOTE-alueiden tai isäntäkuntien kanssa hoitaa maa-hanmuuttajien kotouttamiseen liittyvät toimenpiteet
6. Vahvan metropolihallinnon tehtävänä on hoitaa koko toisen asteen koulutus metropolialueella
7. Vahvan metropolihallinnon tehtävänä on hoitaa alueen sisäinen verotuloihin perustuva tasaus siten, että kuntien panostukset seudun hyväksi ja niistä saatava hyödyt jakaantuvat tasapainoisesti.
8. Vahvalla metropolihallinnolla ja vaaleilla valitulla metropolivaltuustolla tehtävänä tarkastella ensimmäisessä toteutettavassa metropolikaavassa seudun kuntarakennetta ja tehdä tarvittaessa sen muutosesitykset

Perussuomalaiset rp:n lausunto:

Perussuomalaiset rp hylkää vahvan metropolihallinnon mallin (Vaihtoehto 3). Se keskittää hallintovaltaa, loukkaa kunnallista itsehallintoa ja vähentää kansanvaltaa. Vaihtoehdolla saavutettavista kustannussäästöistä ja palvelutason parantumisesta ei ole esitetty mitään arviota tai selvitystä.

Perussuomalaiset kannattavat metropolialueen ja sen palvelujen kehittämistä kuntien sopimussyhteistyön ja sen puitteissa luotavan metropolihallinnon kautta.

Perussuomalaiset katsovat, että kuntarakenteen muutosten ja uuden metropolihallinnon luomisen tulee tapahtua kuntien ja valtion välisessä sopimusprosessissa. Siksi Perussuomalaiset rp ei valtakunnallisena puolueena halua ottaa kantaa mihinkään konkreettiseen kuntaliitosvaihtoehtoon tai palvelujen tuottamisen malliin, vaan jättää selvityksen esitykset siltä osin kansalta valtakirjan saaneiden Perussuomalaiset rp:n metropolialueen valtuutettujen harkintaan. Siten uusiin vaatimuksiin voidaan vastata loukkaamatta kuntalaisten tahtoa, jota heijastamaan satojen vuosien kuluessa on metropolialueelle muovautunut nykyinen kuntarakenne ja kuntien välinen yhteistyö.

Perussuomalaiset rp suhtautuu kuitenkin myönteisesti siihen, että mahdollisen uuden seudullisen hallinnon ylin päätöksentekoeelin valitaan suorilla vaaleilla.

Uusia verotusoikeuden omaavia hallintokerroksia Perussuomalaiset rp ei hyväksy. Metropoliratkaisusta sopimisen yhteydessä Perussuomalaiset haluavat erityistä huomiota kiinnitettävän siihen, että kuntien kustannusrasitus ei kasva eikä palvelutuotannon tehokkuus heikkene. Kuntien verotuloihin ei tule puuttua tai tasata niitä kuntien kesken ilman asianosaisten kuntien suostumusta.

8 SELVITYSHENKILÖIDEN SUOSITUS

Esiselvitys:

Selvittäjien päätehtävä on ollut esittää metropolialueen esiselvityksen toimeksiannon mukaisesti alueen tulevat kuntajakoselvitysalueet sekä vaihtoehtoiset mallit metropolihallinnoksi. Olemme ottaneet huomioon hallitusohjelman ja hallituksen linjaukset kuntauudistuksesta sekä rakennelakiluonnoksen metropolisäädöksen.

Vaihtoehtoissa on kuntarakenteiden uudistaminen ja metropolihallinnon perustaminen kytketty toisiinsa. Toimeksiannon mukaisesti esitämme myös suosituksen toteutettavasta vaihtoehdosta.

Nykyisessä kuntarakenteessa päätöksenteko ja yhteistyö eivät ole riittävän vaikuttavia metropolialueen kokonaisuuden ja haasteiden näkökulmasta. Tarvitaan suurempia kuntia ja vahvaa koko aluetta koskevaa päätöksentekoa.

Suosittelemme luvun 7.2 mukaisesti, että Helsingin seudulla selvitetään seuraavat kuntaliitosten mahdollisuudet ja niihin liittyen metropolihallinnon toteuttaminen:

Kuntarakenneselvitykset toteutettaisiin seuraavien kuntien kesken

1. Helsinki ja Sipoo,
2. Espoo, Kauniainen ja Kirkkonummi,
3. Kerava, Tuusulan eteläosa ja Vantaa sekä
4. Hyvinkää, Järvenpää, Mäntsälä, Nurmijärvi, Pornainen ja Tuusulan pohjoisosa

Alueelle muodostettaisiin seuraavanlainen metropolihallinto

Kuntarakennemuutosten lisäksi ja tueksi tarvitaan metropolihallinto, jonka päättävä toimielin on vaaleilla valittu valtuusto. Metropolivaltuusto hyväksyisi metropolikaavan ja sen toimeenpano-osan, joka ohjaisi kuntien päätöksentekoa MAL-asioissa. Metropolihallinto hoitaisi seudulliset julkishallinnon tehtävät, jotka siirrettäisiin kunnista, kuntayhtymistä ja valtionhallinnosta. Tällöin HSL ja HSY kuntayhtymät fuusioitaisiin sekä metropolialuetta koskevat tehtävät siirrettäisiin Uudenmaan liitosta.

Perussuomalaiset rp:n lausunto:

Selvityshenkilöt suosittelevat metropoliratkaisuksi vaihtoehtoa 2. Se sisältää kuntaliitosten ohella metropolihallinnon, joka selvityksen esittämässä muodossa on niin vahva että sen muodostaminen vastoin metropolialueen kuntien tahtoa olisi kunnallisen itsehallinnon loukkaus. Siksi Perussuomalaiset rp hylkää selvitysmiesten suosittelman vaihtoehdon 2. Vaihtoehdolla saavutettavista kustannussäästöistä ja palvelutason parantumisesta ei myöskään ole esitetty mitään arviota tai selvitystä.

Perussuomalaiset kannattavat metropolialueen ja sen palvelujen kehittämistä kuntien sopimusyhteistyön ja sen puitteissa luotavan metropolihallinnon kautta. Tätä uutta sopimusperustaista seudullista hallintoa Perussuomalaiset kutsuvat Metropolivaltuuskunnaksi. Se jatkaisi joitakin vuosia sitten lakkautetun Pääkaupunkiseudun Yhteistyövaltuuskunnan toimintaa ja nostaisi sen uudelle tasolle. On hyvä palauttaa mieliin, että Pääkaupunkiseudun Yhteistyövaltuuskunta edisti merkittäväällä tavalla seudullista yhteistyötä mm. vesihuollon, jätehuollon ja liikenteen alueella jo kymmeniä vuosia sitten.

Perussuomalaiset katsovat, että kuntarakenteen muutosten ja uuden metropolihallinnon luomisen tulee tapahtua kuntien ja valtion välisessä sopimusprosessissa. Siksi Perussuomalaiset rp ei valtakunnallisena puolueena halua ottaa kantaa mihinkään konkreettiseen kuntaliitosvaihtoehtoon tai palvelujen tuottamisen malliin, vaan jättää selvityksen esitykset siltä osin kansalta valtakirjan saaneiden perussuomalaisten metropolialueen valtuutettujen harkintaan. Siten uusiin vaatimuksiin voidaan vastata loukkaamatta kuntalaisten tahtoa, jota heijastamaan metropolialueelle on satojen vuosien kuluessa muovautunut nykyinen kuntarakenne ja kuntien välinen yhteistyö.

Perussuomalaiset rp suhtautuu kuitenkin myönteisesti siihen, että mahdollisen uuden seudullisen hallinnon ylin päätöksentekoeelin valitaan suorilla vaaleilla.

Uusia verotusoikeuden omaavia hallintokerroksia Perussuomalaiset rp ei hyväksy. Metropoliratkaisusta sopimisen yhteydessä Perussuomalaiset haluavat erityistä huomiota kiinnitettävän siihen, että kuntien kustannusrasitus ei kasva eikä palvelutuotannon tehokkuus heikkene. Kuntien verotuloihin ei tule puuttua tai tasata niitä kuntien kesken ilman asianosaisten kuntien suostumusta.

III LIITTEET

LIITE 1

ITSENÄISTEN KUNTIEN ELINVOIMAINEN METROPOLI
Perussuomalainen vaihtoehto (pdf)

LIITE 2

Helsingin ja Uudenmaan piirin Perussuomalaisten metropolilausunto
10.03.2013 (pdf)

LIITE 3

Perussuomalaiset rp:n metropolialueen valtuutettujen ryhmäkokous
17.04.2013

METROPOLIALUEEN PERUSSUOMALAISET VALTUUTETUT
TYRMÄÄVÄT KUNTIEN PAKKOLIITOKSIIN PERUSTUVAN
METROPOLIHALLINNON (pdf)